

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 24

80. ÅRGANG
14. DESEMBER

1968

JULEFORBEREDELSE PÅ VESTASEN
(SE SIDE 382)

Jule- og nyttårgudstjenester i Oslo

ST. OLAVS KIRKE, Akersv. 1.

Julaften kl. 24.00: Midnattsmesse v/biskop Gran.

1. *Juledag* kl. 8.30 og kl. 9.00: Messe. Kl. 9.50: English Mass. Kl. 11.00: Høymesse.

2. *Juledag*: Kl. 9.00 og 9.50: Messe. Kl. 11.00: Høymesse.

Søndag etter jul 29/12: Kl. 8.00 og 9.00: Messe. Kl. 9.50: English Mass. Kl. 11.00: Høymesse. Kl. 19.00: Messe.

Nyttårsaften kl. 18.00: Takkegudstjeneste v/biskop Gran.

1. *Nyttårsdag*: Kl. 9.00, 9.50: Messe. Kl. 11.00: Høymesse.

ST. HALLVARDS KIRKE, Enerhauggt. 4

Anledning til skrifte: *Lørdag 21/12* etter messe kl. 10.00 inntil kl. 13.00 og kl. 16.00—19.00.

Mandag 23/12: Kl. 16.00—20.00. Kl. 19.00: Botsandakt.

Tirsdag 24/12 (Julaften): Barnegudstjeneste ved julekrybben kl. 14.00. Midnattsmesse kl. 24.00 (dørene åpnes kl. 23.30).

1. *Juledag*: Kl. 9.35 fromesse, kl. 11.00 høymesse og kl. 18.00 aftenmesse.

2. *Juledag*: Kl. 8.35 fromesse, kl. 11 høymesse, ingen aftenmesse.

Nyttårsdag: Kl. 9.45 fromesse, kl. 11 høymesse. Ingen aftenmesse.

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neuberggt. 15.

Julaften kl. 16.00: Barnegudstjeneste. Kl. 24: Midnattsmesse.

1. *Juledag*: Kl. 9.00 og 10.00: Dialog-messer. (Ingen messe kl. 8.15.)

2. *Juledag*: Kl. 11.30: Høymesse.

Nyttårsaften: Kl. 18.30: Messe og takkegudstjeneste.

Nyttårsdag: Kl. 11.30: Høymesse. (Ingen andre gudstjenester.)

MARIAKIRKEN, Nyvn. 17, Stabekk.

Julaften kl. 15.30: Barnegudstjeneste. Kl. 24: Midnattsmesse. Anledning til skrifte hele dagen til kl. 17.00.

1. *Juledag*: Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse. Kl. 19.00: Aftenmesse.

2. *Juledag*: Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

Nyttårsaften: Kl. 18.00: Takkegudstjeneste.

Nyttårsdag: Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse. Kl. 19.00: Aftenmesse.

VÅR FRUE VILLAS KAPELL, Montebello.

1. *Juledag* kl. 8.30: Høymesse.

2. *Juledag* kl. 8.30: Stille messe.

LUNDEN KLOSTER.

Julaften: Kl. 22.20: Matutin. Kl. 24.00: Messe.

1. *Juledag*, 2. *Juledag*, *Nyttårsdag*: Kl. 10.00: Høymesse. Kl. 17.30: Vesper.

JULETRIFESTENE I OSLO

holdes i år i St. Hallvard foreningslokale, Enerhauggt. 4.

Lørdag 4. januar kl. 16.30 til 19 for barn. Entré kr. 3.— for alle.

Søndag 5. januar kl. 19.30 for voksne. Entré kr. 10.—. Påmelding som er bindende går over postgiro nr. 8753: St. Hallvard sokneprestembede, Enerhauggt. 4, Oslo 6, innen 27. desbr. Girokvitteringen gjelder som adgangstegn.

GREFSEN KAPELL, Glads vei 23.

Julaften: Kl. 16.30 messe.

1. *Juledag*: Som vanlig søndag.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	7.00 9.00 9.45 og	11.00 19.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 153244	11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 11 438	8.30	1.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehus</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth nstitutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

„FØR LYSENE TENNES“

Jesuittpater Peter Levi leste i fjor et dikt i BBCs Home Service første juledag som han kalte *A Meditation For Christmastide*. I mørket, før lysene tennes, føler han redsel for det som begynner. Ja, redsel, ikke den tradisjonelle glade forventning. For Kristus blir født i dag, sier pater Levi. Han vil være fri. Men vi oppdrar unge soldater til å myrde ham, i de selvsamme timer. De gamle dommere tar benzedrine, vi er alle i våre fengsler... Men selve lyset åpner seg som en levende ting for å lide og igjen bli myrdet.

Innholdet i paterens lange meditasjon i radioen vil kanskje virke uventet og forvirrende på mange. Det var ikke de ordene man ventet av en av Kirkens prester. Dette er jo den elskeligste av alle høytider, den kvelden da lysene tennes, og vi gir hverandre gaver og alt er fredelig, for en gang skyld. Den natten det gjerne lykkes å få istand våpenhvile de stedene på vår klode hvor man resten av årets dager sliter med å drepe hverandre på de mest kyniske og brutale måter, i broderskapets, kommunismens, nasjonalismens, frihetens og til og med kristenhetens navn.

Pater Levi skildrer minuttene «før lysene tennes så ingen krok er mørk». Man skulle vente at han skildret sitt håp og sin lengsel, isteden utbryter han med angst: Jeg er skremt ved tanken på det som nå begynner...

Hvorfor?

Det som skjer julenatten er at Gud overgir seg i våre hender. Han blir født som et menneske, og vi tror at evangeliet snakker sant. Men *it seems too terrible to come true*. Det er så skremmende at vi prøver å bortforklare kjernen i dette. For innerst inne vet vi, som denne jesuittpateren, at det fra et slikt punkt i livet ikke finnes noen snarvei gjennom nettene som følger. Vi starter hver eneste gang så optimistisk på den første del av mysteriet, nei, hvor alt går bra, sier vi. Hvor det er fredelig, hvor vi er snille. Men tredje eller fjerde dags jul fryser det ubønnhørlig til igjen, og vi begynner stappmette og døsne på «den harde virkelighet».

Hva er Kristus og hans kjærlighet? Jo, livet er hans sprog og døden er hans bevis, sier Levi. Selv vet han at han ikke kjenner verden godt nok. Han har aldri vært herre i eget hus, han er født halvt ærlig, ikke det engang. Og det ville kreve en helt ærlig person, en som var Kristi like å forstå hvordan Gud egentlig elsker menneskene. Det er for enkelt og for voldsomt for de glade julegjester ved det grønne tre.

De fleste kloke prester vi kjenner snakker ikke om dystre ting akkurat i midnattsmessen julenatt. I et dikt er det ikke så påkrevd for pater Levi å være «klok» på den vanlige måten. Gud er fri i denne natt, midt blant oss. Han har gitt oss den samme frihet. Men egentlig vet vi allerede hva vi kommer til å bruke denne friheten til. Resultatet av vår frihet er at den nyfødte skal bli en ung mann, lide og dø, spikret opp. Han skal vinne til slutt, det er riktig, men først gjennom lidelseshistorien. Vi skal tvinge Gud og tusener av ukjente mennesker den samme vei på grunn av at vi nekter å forstå.

Er det så merkelig at det finnes kristne som antagelig på samme måte som pater Levi må ane et snev av redsel før teppet går opp?

Dette skrives fullt vitende om muligheter for misforståelser. De er her til stede ennå mer enn ellers kanskje. Jeg venter som dere andre med begjær på den korte freden og stillheten og gleden som er vår jul. Vi trenger det såmen alle sammen. Og vi skal være takknemlige for en slik gave. Det daglige jag i mørketiden brytes, de småstrider vi utkjemper mildnes, vi får en følelse, selv om det blir en illusjon, av en problemfri enhet. Slik det kunne være.

Men da jeg nylig tilfeldigvis fant Levis meditasjon i en skuff — hvor den har ligget i elleve måneder — slo det meg at vi heller skulle føle et øyeblikks angst. Angst for dette lysskjæret som varsler at Gud tålmodig prøver oss en gang til.

A. R.

DIN NESTE

KZ-fange og Nobelpristager, Carl von Ossietzky — berøvet alle sine menneskelige rettigheter (1936).

Det året som nå går ut — 1968 — ble høytidelig erklært som «menneskerettighetenes år». Javel. Men 1968 vil ikke minst bli husket for de hårreisende overgrep mot menneskerettighetene som det rommer. Det var det året da Martin Luther King og Robert Kennedy ble myrdet, Vietnam sønderbombet, Biafra utsultet og Tsjekkoslovakia knust. Gratulerer — med «menneskerettighetenes år»!

Noen gir ikke opp håpet, men arbeider i det stille og det små. Blant dem er Amnesty International, en internasjonal gruppebevegelse som arbeider for å få løslatt samvittighetsfanger rundt om i verden, på rent upartisk basis. Der er nok å gjøre — tallet på fengslede er svimlende, tallet på løslatte få. Men i hvert enkelt tilfelle er det en seier over håpløsheten. Ikke bare den enkelte fangens fortvilelse. Men vår egen — over hva vi gjør jorden, vårt hjem, til.

Katolikker burde finne sin plass i Amnesty-gruppene. Arbeidet stemmer helt overens med det menneskesyn som de tre siste paver flere ganger har markert i sine rundskrivelser.

Den 20. november i år holdt norske Amnesty-folk et festmøte i Munchmuseets store aula. Det følgende er noen betraktninger over menneskerettighetene som da ble fremlagt, om menneskerettighetene og vi. De blir visst dessverre aktuelle også i det ukjente året som ligger foran oss.

Erklæringen om menneskerettighetene, som Hovedforsamlingen i De Forente Nasjoner vedtok den 10. desember 1948, er en tekst. Den består, anderledes sagt, av ord, viktige, finslipte ord, begreper som er veid på gullvekt av alle undertegnerne. Det gjaldt nok ikke bare å skape et vern om mennesket. La oss se det i øynene: Det gjaldt også å velge ord og formuleringer som ga rom for både det ene og det andre sneie sprang, fra regjeringer som hadde ett og annet svin på skogen. Selv Norge hadde sitt å loftsrydde — først i 1956 falt jesuitterparagrafen ut av vår grunnlov, den forårsaket litt for mange hevede øyenbryn i internasjonal sammenheng. Andre land lever adskillig mer av et folke-rettslig dobbeltliv. Noen land gidder ikke engang det: Erklæringen, med deres egne, fine signatur ligger i dag — 20 år etter undertegnelsen — på bunnen av skuffen — deres politikk er business as usual.

Menneskerettighetserklæringen — denne proklamasjon av enkeltmenneskets verdighet, rettigheter og friheter simpelthen fordi det er menneske — er jo nemlig ingen lovtekst. Den er en moralsk appell — som en kan følge eller overse. Den har ikke engang, fullt og helt, vitenskapens autoritet. I sin bok om fredsarbeidet blant de unge inkluderer Nobelpristageren, min ordensbror pater Dominique Pire, en nådeløs kritikk av de moderne rase-teorier — de holder i hvert fall ikke for tankens kritikk. Vel og bra. Men er det virkelig selvinlysende at alle mennesker er likeverdige? Enten vi bygger påstanden på religiøs overbevisning eller human-etisk innsikt — står vi ikke her i siste instans overfor en tros- overbevisning? De konkrete mennesker som vi selv er, fremtrer jo nemlig som meget ulike, ikke bare i sjanser og muligheter, men også i utrustning. Sigrid Undset sa det slik: «Noen er slått til daler og noen til skilling». Men så føyde hun til dette vesentlige, som leder rett inn i vårt emne: «Men alle er preget i Kongens bilde».

Hva uttrykker erklæringens 30 artikler om mennesket? Vi kjenner hovedtemaene: Frihet, likhet,

rettssikkerhet — retten til utvandring og politisk asyl, til ekteskap og familie, til eiendom, til samvittighetsfrihet og trosfrihet, til å uttrykke seg uten å møte repressalier og organisere seg med sine likesinnede, til å påvirke sitt lands politikk, til å bli sikret mot nød og undergang, til arbeidet og dets rettferdige lønn, til hvile og rekreasjon, til sunnhet og rimelig levestandard, til beskyttelse for sine barn, til opplysning og utdannelse, til det ordnede samfunns vern om de menneskelige verdier.

Alle de store temaene er med. Og som livet faktisk arter seg for millioner av våre medmennesker, bare noen flyturer borte, må vi jo spørre: Hva er denne tekst? Utopi eller program? En ideal beskrivelse av det menneskesamfunnet vi kunne lage, eller bare et skuggredd forsøk på å besverge i ord våre uhyggeligste erfaringer om hva mennesket kan påføre sitt medmenneske? Det er jo ingen tilfeldighet at disse høystemte paragrafer er formulert i røkstanken fra ruinene. Den annen verdenskrig var en eneste stor, blodig illustrasjon til romeren Plautus' pessimistiske ord: Homo homini lupus — «mennesket er en ulv for sitt medmenneske». Og endatil hadde han jo dermed baktalt dyrene — for selv rovdyr tær seg ikke sånn.

Ser vi på menneskerettighets-erklæringens forløpere og aner i folkeretten, da møter vi gjerne den samme — litt hektiske — iver etter å få demoner under kontroll. Thomas Jefferson og hans krets får allerede en udødelig passus inn i den amerikanske selvstendighets-erklæring:

«Følgende sannheter», står det optimistisk der, «anser vi for selvklare: At alle mennesker er skapt like, utrustet av Skaperen med rettigheter ingen kan ta fra dem, deriblant liv, frihet og strevet etter lykken.»

Dette har altså vært «selvklart» i nær 200 år, hver innvandrer og hvert skolebarn i USA har måttet lære de ordene, som et grunnleggende uttrykk for det samfunnet de skulle leve i. Men millioner av amerikanere tok en blodig borgerkrig på at dette ikke gjaldt negrene, nesten hundre år etter at de ordene ble formulert. Og i dag har en presidentkandidat kunnet samle millioner av stemmer på at de fortsatt ikke skal tas for alvorlig.

HAR RETTIGHETER

Hva denne erklæring avslører, det er dette enkle forhold: Den menneskelige sivilisasjons uløste hovedproblem er forholdet mellom makt og rett. I flere tusen år har vi slått med det problemet. Selv kristendommen, som i mangt og meget har humanisert vårt liv, og som i Evangeliet uttrykker sin fjernhet og sin dype mistenksomhet overfor menneskets makt i forhold til medmennesket — selv kristendommen har jo i århundrer brukt og grovt misbrukt makten. Med alle våre fremskritt har vi men-

som et justismord, en nedverdiggende urett, en slaves død. Dette er Evangeliets merkelige overbevisningskraft: Norrøne mennesker forsto korsfestelsen. Kan svakheten bli en ideologi? Kan mennesket respekteres bare fordi det er menneske — uten sine våpen, sine frender, sin makt, sin innflytelse? For en middelaldersk norsk bonde nede i Oslofjorden etsteds, var dét engang like ufattelig, som erklæringen om menneskerettighetene i dag fortøner seg for en sør-amerikansk oberst-diktator.

første, storslagne forsøk på å skape «En verden», en human Europabevegelse, en alment forpliktende folkerett, lyder disse ord om Olav Audunssøns tanker over bispen og hans folk:

«... de elsket denne loven og drømte om at med den skulle alle folk temmes, inntil ingen mann mer bar våpen på sin neste eller tok sin rett med vold, men alle skulle bli stille og villige til å høre Vår Drottens milde nymæle om brodrelaget mellom alle Guds barn. Han folte en slags fjern og vemodig omhet for alt dette

nesker aldri fått maktutøvelsen under kontroll: Vi vet det rette, men vi gjør det ikke. Det uløste problemet følger oss som skygge, og det er ikke av i går. Også andre tiders mennesker har måttet leve med det.

I sin roman «Olav Audunssøn» har Sigrid Undset med fin historisk innsikt antydning hvor tidløst det er, hvordan det engang utfordret vår egen livsform, våre egne norrøne tankevaner. En nordisk høvdingekultur, maktglad, og viril, møtte en ny religion, en menneskelighet grunnlagt på noe så ufattelig for et vikingesinn

..«Olav Audunssøns sinn», skriver Sigrid Undset, «reiste seg og ristet seg i opprør mot alle de nye lærdommer og tanker han var kommet inn under, her (i bispens gård). Ja, det var vakkert på en måte, det så han nu ôg, men nei, nei, det var umulige og unaturlige drømmer. Aldri kunne alle menn bli slike helgener at de samtykket i å legge alle sine saker, både små og store, inn under sine jevnkristnes dom, — alltid nøye seg med å få sin rett — aldri å ta seg tilrette selv.»

Som en vemodig rapport, fra dette

nu ôg, en aktelse for de menn som var slike — men han orket ikke å boye seg under lov alltid...»

Så gammel, og eldre enda, er menneskenes drøm og menneskenes svik overfor hva de vet om mennesket, som er noe annet enn det de selv vil.

Å tale feststemt om menneskerettighetene er det overhodet mulig, i dag? Det hadde jeg vel sagt nei til, ut fra almen anstendighetsfølelse, dersom det ikke var Amnesty International som innbød oss. Noen må jo leve disse smukke paragrafene — vårt (Forts. n. side.)

(Forts. fra forr. side.)

vertskap er folk som gjør dét, hver dag. De arbeider, som vi alle vet, under en himmel av håpløshet. Menneskerettighetene — dem gjeipes det i dag av, langt inn i regjeringskontorene. Hvem var det som sa, at hva den borgerliggjorte religion var for, det er humanismen og «medmenneskeligheten» — den ille besnakkede — i dag: Opium for folket. Paragrafer som forsømmes har en merkelig evne til å bli mitraljoser. Intet er farligere enn å bruke virkelige verdier som blåir i øynene. Også harmen på menneskets vegne er blitt politisk strategi — protestene er gjerne enten blå eller røde: Man blør — symbolsk, selvfølgelig! — for Tsjekkoslovakia, men tar Hellas med fatning. Man er intenst opptatt av Sør-Afrika og Bolivia, men finner ikke tid eller tanke for Tibet eller Latvia. I det ene tilfelle ser en mennesker som lider urett. I det andre tilfellet studerer en grunnlover — det er som regel beroligende lesning. Altfor beroligende.

Menneskerettighetene, disse grundig vedtatte ord om hva menneskene simpelthen skylder hverandre, skal i dag måtte fremmes i et nokså alment klima av kriminalisert politikk, kynisk propaganda, blank og skamløs løgn rett inn i hvitøyet på den som stiller spørsmål. Så må en da ganske visst spørre: Går vi ikke til slaget med en blomst i hånden, vi som tror at disse tekstene uttrykker noe umistelig?

Det gjør vi visst. Og dog —!

Forleden åpnet jeg en bok jeg lenge har hatt liggende, og visst jeg burde lese, for mitt eget beste. Det var den danske juristen, humanisten og ombudsmannen *Stephan Hurwitz'* essaysamling «Det menneskelige ansvar». Her taler en mann, som med hjerte og tanke intakt har levd et helt liv i menneskelige konflikter, og som selv — han er jøde — har fått føle vekten av noen av de farligste...

Så er han vel desillusjonert og pessimistisk? Nei, han er ikke det — ikke på menneskets vegne. Gjennom alle de uhyrligheter som hans nesten 70-årige levetid rommer, ser han også en annen begivenhetsrekke som gir ham mot. I det 20. århundre, påstår han — javel, Auschwitz-mordenes og Biafra-tragediens århundre — oppdager og forstår verdens samvittighet for første gang det svake menneskes eminente verdighet. Vi synder — men nå vet vi omsider at vi er syndere. Vi undertrykker og myrder, men det

skjer etterhvert i dølgsmål eller under et hysterisk bombardement av løgn. Makten er endelig ikke lenger *salonfähig*. Maktmisbruket tåler ikke lenger sitt eget navn. Sosialt og internasjonalt vet vi. Nå må vi ville. Vite og ville — det er to stadier i det menneskelige adferdsmønster, og tidsforløpet, sommelet, nølingen mellom dem er stadig fler av oss en utålelig pine. Det kan ikke vare, må ikke bli ved.

Vi skal foreløpig ikke feste for meget — Amnestys flakkende lys står fremdeles i en krans av piggetråd. Vi lever i et lite reservat av relativ frihet og rettferdighet — av menneskerettigheter. Ingen av oss vet hvor lenge. Inger Hagerup sa det nylig slik, med dikterens pregnans, i en annen festprolog:

«Og vi som sitter på vår grønne gren, tror vi at ondskapen vil glemme oss, og tror vi ennå vi kan gjemme oss i våre trange tårn av elfenben?»

Det tror vi ikke. Men hvert eneste menneske, med sin skjebne, sine håp, sine rettigheter er en hel verden. I hvert menneske kan verden gå under — i hvert menneske kan den nye himmel og den nye jord bli til. En ingeniør i Trondheim, en kontordame i Oslo — der sitter de etter arbeidstid og maskinskriver sitt mas til fjerne fengselsdirektører og ministre på vegne av en samvittighetsfange, et menneske de aldri har sett — en av dem som Erklæringens storartede paragrafer faktisk gjelder. Det er smått — det er ikke storpolitikk. Men det er handling og det rører egentlig ved hele verden. Fordi det er slik den virkelig er, verden: Hvert eneste menneske ER det hele.

HOUIMS BOK

Vi har mottatt en redegjørelse fra dr. philos. Philip Houm i forbindelse med den omtale St. Olav brakte i nr. 23 av hans siste bok. Da den dessverre nådde oss for sent, kan vi først bringe den i nr. 1 på nyåret, den 11. januar.

Red.

EN KLOVN

Det å velge ut bilder til spesielle klovnarrangementer utvikler seg til en fornøyelse. De husker antagelig fotoet av matrosen som kysser sin sjarmerende frue — med ungen på skjeve under armen? Det bildet gjorde i hvert fall august litt vennligere for meg.

Og i vintermørket nå har jeg ramlet over den amerikanske annonseteksten (neste side) med en fisk innpakket i en avis:

HVA GJØR DE MED DERES KATOLSKE BLAD NÅ DA VI IKKE LENGER BRUKER SA MYE FISK OM FREDAGENE?

(Våre abonnenter leser sitt eksemplar.)

Det kan selvfølgelig være et teoretisk problem for noen her hjemme også. Kanskje noen av våre lesere har kortfattede forslag?

Fisken og teksten er som sagt hentet fra en annonse, for det velinformerte og omstridte *The National Catholic Reporter*. Jeg har støtt på den avisens reklame en annen gang forresten, i lang tid hadde jeg hengende denne annonsen på kontoret mitt:

Bilde: tre hodeplagg, en mitra, en diplomathatt og en gullprydet admiralslue.

Under står det:

THEY TRIED TO KEEP THE NEWS UNDER THEIR HATS.

(We wouldnt let them.)

Men det var nå egentlig julen vi burde snakke om. For noen uker siden sendte jeg nødssignaler til min venn Per Bang i London og tryglet ham om å skrive noe til dette julenummeret.

Her er hans svar, som jeg personlig synes er fint:

«— du ba om å få noe til jul — all right. Det kan riktignok ikke trykkes men det kan legges på hjerter.

For meg er julen den aller værste tiden på året. Jeg vet ikke noe mer simpelt, vulgært og uappetittelig enn julen. Jeg vet ikke noe som ekler meg mer enn disse lange menneskefylde gatene med hysterisk opplyste butikkvinduer, luften full av opphengte idiotier i plast og lykter, nissemenn med sekker

fulle av søppel, oppfordringer over en lav sko til å kjøpe dritt, bespising så maten står eksplosjonsferdig i fete buker, bedrikkning i avskylige mengder, og til sist som klimaks (man sitter litt anpusten i lenestolen etter den deilige julemiddagen med surkål og fet saus og julepudding og man røker endog sigar som verten har innkjøpt for anledningen) raslingen av papir og tilsynskomsten av ting man ikke trenger. I fjor var den store geniale presang en automatisk elektrisk blyantspisser til å stå på skrivebordet og ta seg ut — hos folk som ikke bruker blyanter, men som trenger noe fikst dyrt dekorativt på bordet. Ja, og så «Millionærenes almanakk» i svinelærbind, med en dobbeltside for hver dag i året, og greie opplysninger om prisene på alle Hilton-hotellene i verden. Pris 7 guineas, i silkeforet etui som bare er til å kaste etterpå. Til å kaste opp etterpå. Og ikke kan man si til sine barn at i år feirer vi ikke jul, basta, og ikke kan man fromt be dem gi penger til fattige i stedet for nye slips til en selv, og ikke kan en gå ut på gater og streder og ta med uteliggere, lommetyver og gatepiker hjem. Det holder hardt å la være å knurre mot en skjebne som forfordeler en så rikelig i denne søte juletid, og dessuten er det visst en synd å være deprimert også. Men det er noe ved den sterke svarte kaffen etterpå, til kakene og konfekten og konjakken, som smaker bittert. Malurt, hva nå det måtte se ut som. Nei, julen kan jeg ikke si noe pent om, den er blitt trill borte i alt det glorete papiret og all den avskyelige reklamen. Og hva er det egentlig jeg klager over? Har ikke vi mennesker lov til å ha det litt hyggelig kanskje? Hva er jeg for en gledesdreper og svartemann? Nei, ta på deg smokkingen, som begynner å bli litt trang om livet, ifør deg en hvit skjorte og megen mat, le hjertelig til 30 likegyldige personer (ingen mennesker burde være meg likegyldige, de er mine neste alle sammen, selv om de akkurat nå ligner meg til motbydelighet), still deg ved baren i Den Norske Klubb, og la oss alle støte våre glass sammen, og våre velnærte maver sammen, og utbringe en rungende skål for et barn i Betlehem. Han som senere ryddet templet, og formodentlig ville ha måkt alt søplet i Oxford Street til Kingdom Come med en gloende kost.

Som redaktør Syversen i Trangvik skrev i avisens julenummer: Når vi sitter ved våre festlige dekkede bord og forsyner oss av de bugnende fat bør vi sende en tanke til de fattige. Det er vår simple plikt. Så får da min ynkelige julebønn være en bønn om å få

hjelp til beherske meg, så jeg ikke surner gleden for andre.

Men helt oppriktig talt skal jeg være glad når en kald og nøktern og ung januar har avløst denne svulmende desember.

God Jul, forresten — —.»

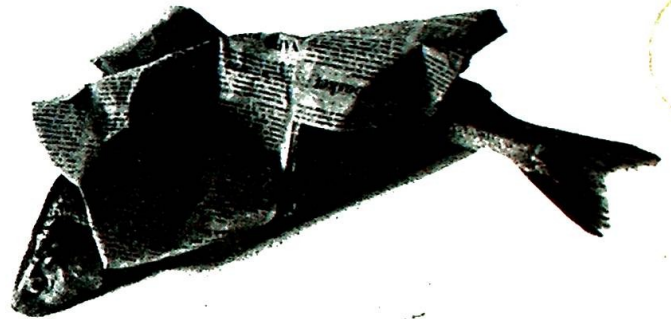
Det er jo ikke tvil om at Per Bang har noe der. Forhåpentlig er det stadig flere som reagerer, skjont...

Brevet fra de kristne studentorganisasjonene (forrige nummer av St. Olav) var i hvert fall oppmuntrende. De unge sier ifra de.

Vi andre, nåja.

Jeg har en liten julehistorie selv i dag,

With no more fish on friday, what do you do with your Catholic paper?

(Our subscribers read theirs)

den er flau og vemmelig. De jeg har prøvet den på i selskaper har sett underlig på meg.

Slik forteller man da ikke, for det første.

Dessuten er ikke historien morsom. Nei, nettopp. Det er det som er poenget, det er en julefortelling i den moderne, nesten absurde stil.

Det er en spesiell atmosfære over dammen juledag på en avisredaksjon. På et bord ligger en rød- og grønnkantet serviett med kakesmuler, treet drysser bare en stakkars tar i døren Fjernskriverarkene kunne rekke rundt byen, og det er alltid minst en maskin som det har blitt noe gærnt med.

Jeg var tidlig ute, noen få mann arbeidet innover kontorene, skrivemaskinene hakket som om de hadde oppstøt. På skrivebordet lå det en lapp til meg. Det hadde blitt noe tull med matpakkeutdelingen julaften, to gamle damer hadde ikke fått sin gevinst. Hvis de dukket opp, måtte jeg...

Jeg oppfattet halvparten, leste den andre halvparten av en skipsulykke. Glemte lappen igjen, begynte å arbeide. En av jentene kom inn, nappet til seg noen av kakesmulene på en elegant måte, fortalte hva hun hadde fått av mannen sin til jul...

Et par timer senere kom to tuslete gamle damer opp og spurte etter sin julepakke. Man kunne se at de hadde ventet forgjeves julaften, jeg stammet noe om vanskeligheter med ombæringen, det var meget pinlig. Særlig når jeg tenkte på alt det gode jeg selv og min familie hadde gasset oss med.

Enormt engasjert satte jeg meg i sving for at de skulle få sin rasjon med

julens godter — annen dag. Jeg husket beskjeden nå, dro de to damene avsted med meg på jakt etter en av de få pakkene som ikke var levert. I en krok snublet vi over noen små pappkasser, og jeg sa lykkelig: Her. Det må være disse. La oss kjenne...

Jeg kjente på tyngden. De var beroligende tunge. Innpakningen var stort sett som andre slike gavepakker, limt grå, solid kartong.

— Vi burde hatt på et pent julepapir, sa jeg nølende.

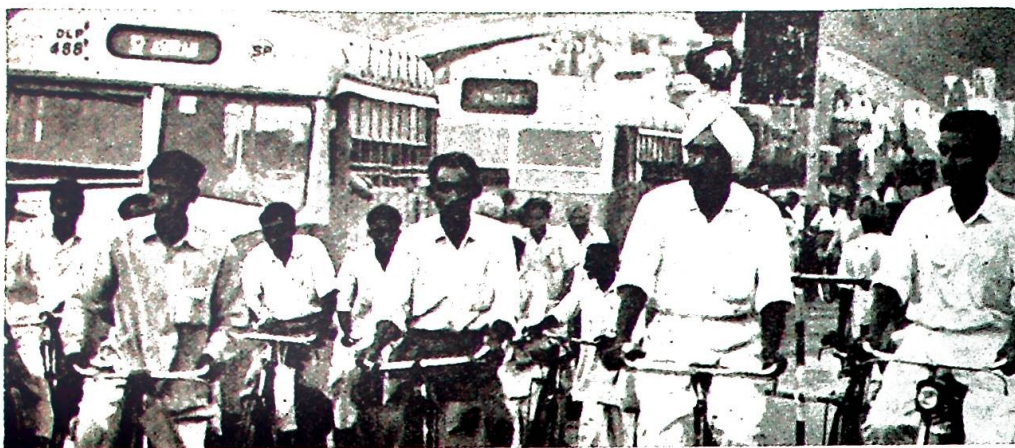
De to kaklet. Det var ikke nødvendig, å, langt ifra. Det lyste glede i de rynkede fjesene deres, endelig...

De fikk en av kassene og klarte ved felles anstrengelser å buksere den ut av redaksjonen. Jeg vinket etter dem. Og folte meg som en giver.

Det var rent frydefullt.

Neste dag falt taket ned. Disponenten og redaktøren kastet

(Forts. n. side.)

D. J. BOERS:

INDIA,

Forfatteren av denne artikkel, nå medarbeider i St. Olav, har selv arbeidet i India i over tyve år. —

Øst er øst og vest er vest, og de to vil aldri kunne møtes. Vel, nå er aldri et stort ord og skulle brukes varsomt, man kan aldri vite. Det Kipling i sin tid sa om Østen var spesielt beregnet på India hvor han var født og hadde sitt arbeide i mange år. Men for ham var India «British India». Dette eksisterer ikke lenger, og det skal visst ingen jamre seg over. Som kolonibesittelse var det kronjuvelen i Englands diadem, men det var ikke og kunne heller ikke være det ekte India. Det ekte India viste sitt ansikt da det tok sin rette plass blant verdens uavhengige stater i 1947. Faktisk regnes India i dag som en av verdens store makter.

Det er da ikke rart at «øst og vest» ofte og på utallige måter møtes i India. Og gjennom India. Og som følge av det begynner vestens folk å oppdage mer og mer at India slett ikke er det eksotiske land av mysteriøse lotus-eterer som mange i lang tid har tenkt seg. Selvfølgelig, India er på mange måter helt forskjellig

(Forts. fra forr. side.)

seg over meg. Hadde jeg vært død, drukken?

Jeg måpte antagelig.

— For svingende mann, De har jo gitt de to damene en kasse med vaskepulver. Noe som rengjøringshjelpen skulle bruke.

Jeg frøs, og jeg fryser visst litt ennå når jeg tenker på det.

De to gamle som slet og slepte seg hjem med noen matvarer, litt sjokolade, litt ost, en boks ananas — slike ting.

Og så scenen hjemme hos dem når de pakket opp — og fant vaskepulver nok til å skure gata med.

Nei, jeg vet at det ikke er en morsom historie.

Men den kan være lærerik, både for klovner og andre dumrianer.

Nemlig.

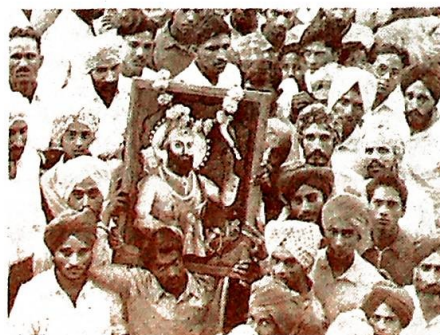
fra Norge. Men det er ikke mere mysteriøst ved det enn Setesdalen ville være for de fleste indere.

At vi har fabulert så lenge og utholdende om det «mysteriøse India» må nok tildels tilskrives det faktum at man helt opptil vår tid nesten utelukkende har tenkt på India som et religiøst land. Og religiøst i en ganske annen betydning og i langt større grad enn Vesten generelt kan sies å være. Det er sant at India til dags dato er et dypt og autentisk religiøst land. Hverdagslivet er i overveiende grad preget av befolkningens religiøse forestillinger — enten de nå bekjenner seg til hinduisme, islam, sikkhisme, kristendom eller parsisme. Og siden flertallet er hinduer, kan man si at Indias samfunn og kultur på en helt spesiell måte er preget av denne religion.

Hinduisme må nærmest karakteriseres som det en hindu utfører av rituelle og sosiale handlinger som uttrykk for hans «dharma» eller livssyn slik det har formet seg gjennom tidene. I selve studiet av denne religion møter vi en av de største strømninger i menneskehetens religiøse utvikling. Det annet Vatikankonsil uttrykte det slik: «De religioner som er knyttet til en kulturell utvikling forsøker å besvare de samme spørsmål (om erkjennelsen av den Allershøyeste) med mer differensierte begreper og på et mer utviklet sprog. Slik er det med hinduismen: Dens

tilhengere ransaker det guddommelige mysterium og bringer det til uttrykk ved hjelp av en uuttømmelig frodighet av myter og ved hjelp av skarp-sindige filosofiske fremstøt, de søker å bli frigjort fra menneskelivets elendighet snart ved asketiske livsformer, snart ved en dyptpløyende meditasjon, snart ved å søke tilflukt til Gud med kjærlighet og tillit.»

Skjønt hinduismens opprinnelse går tilbake til førhistorisk tid, begynte den hinduistiske religion å forme seg rundt 2000 f. Kr., og nye idéer ble føyd til de gamle forestillinger, som vi finner i «Vedaene». Ordet «veda» betyr «kunnskap». Vedaene er samlinger av hymner. De ble skapt ved muntlig overlevering fra generasjon til generasjon ca. 1000 f. Kr., men ble først skrevet ned flere århundrer senere. De vediske hymner ble fulgt av lovsamlinger som kalles «Brahmanas». Etter dem kom «Upanishadene», som består av lange filosofiske dialoger mellom lærere og studenter, i prosa og vers. Derefter kom verdige samlinger av eldgamle fortellinger og episke dikt — «Puranaene». De store episke dikt er «Ramayana» og «Mahabharata». Den mest berømte del av det siste epos er et avsnitt på 18 kapitler — «Bhagavadgita» eller «den Høyes sang». Det er den viktigste bok som noensinde er skrevet i India. Den er kalt Indias Nye Testament. De fleste indere kan noen av dens vers utenat og millioner synger deler av den under sine gudstjenester, menn og kvinner fra alle kaster.

Fra et læremessig standpunkt er Upanishadene de viktigste. De lærer at sjelen vandrer fra ett jordisk liv til et annet gjennom gjenfødelse (samsara). Enten sjelen til syvende og sist skal nå målet — som etter hindu tankegang er: å bli identisk med guddommen — eller den ikke gjør det, så er den her og nu fanget i et spinn av bedrag og illusjon (maya).

DET VIDUNDERLIGE

Denne tro på gjenfødelse er i Upanishadene forbundet med en moral-lære som hos hinduene knyttes til begrepet «Karman» som betyr: dåd, gjerning eller frukten av ens handlinger. «Karman» er loven om årsak og virkning, om belønning og straff. En god eller dårlig gjenfødelse avhenger av ens tidligere handlinger.

Gjenfødelse synes å gi en forklaring på alle ulikheter og alt ondt i livet. Hvis man er født fattig eller blir forkrøplet ved en ulykke, tar man det som et utslag av «Karman». Loven virker med nødvendighet. Likevel fører ikke Karma-troen nødvendigvis til fatalisme. Man kan for-

at nordmennene bare er gode for et skippertak. Det er imidlertid andre ting i India som lar seg meget lett verifisere og som tilsier at en burde være meget forsiktig med denne påstand om indernes passivitet. For det første må en spørre hvorvidt kolonistytret med sin paternalistiske holdning, sin politiske balansekunst og sin økonomiske egen-interesse kan ha bidradd til en eventuell passivitet hos inderne. For det annet gis det et meget krevende tropisk klima, svak helse og relativt kort levetid hos mange.

For det tredje, det finnes en mengde forskjellige årsaker til den stadig

sosiale struktur i landsbyene. De er jo svært gammeldagse og slikt lar seg ikke forandres på kommando. Faktum er imidlertid, og det er et faktum som burde avtvinge den største respekt, at India i dag gjør kjempe-messige fremskritt på det sosiale og det økonomiske plan. Det er de store ledere, menn som Vivekananda, Gandhi og Vinoba Bhave som både preker og lever og får andre til å praktisere det store evangelium om sosial tjeneste. Ved siden av dem og som deres arvtagere har den indiske statsledelse utrettet meget etter at India fikk sin uavhengighet i 1947 for å forbedre de økonomiske og sosiale forhold i landsbyene som fremdeles utgjør størstedelen av landet. I første rekke oppmuntrer man til bedre jordbruksmetoder, slik at avlingen kan bli større. Samtidig har man satt i gang veldige tiltak for å tilveiebringe et kolossalt vanningsystem hvorved man forsøker å kanalisere de store floders vannmengder til hjelp både for landbruk og for industri.

Det er neppe tvil om at analfabetismen, som under kolonistytret så altfor lenge preget en stor del av Indias befolkning, må ta skylden for en god del av den sosiale og økonomiske nød i landet, særlig i landsbyene. En god grunnutdannelse kunne ha ført til en bedre organisasjon av de produktive krefter i samfunnet. Men et kolonistyre er ikke en karitativ institusjon. En vel-organisert systematisk utdannelse for alle indere ville ha kostet de britiske koloniherrer mange penger, og det ville sikkert ha ført til at uavhengighetskravet hadde blitt sterkere mange år før engelskmennene måtte gi fra sig herredømmet.

Et av de viktigste elementer som kan bidra til å løse Indias mange sosiale og økonomiske problemer er et godt utbygget skolevesen. Utbygging av undervisningen har derfor en bred plass i regjeringens planer. Den legger stor vekt på at barna skal komme på skole og i det minste få en elementær utdannelse. Inderne liker å gå på skole. De er et lærenemt og intelligent folkeferd. De hadde jo sine kulturelle tradisjoner og institusjoner lenge før de fleste land i Europa hadde dem. (Forts. n. side.)

bedre sin skjebne og vinne en bedre gjenfødelse neste gang ved hjelp av en eller annen «Frelses-vei», om det nå er troen på Gud i kjærlig hengivelse eller meditasjon og visdom, eller gode gjerninger eller «yoga». Fra tid til annen blir det hevdet at grunnet deres tro på Karman-loven viser inderne en passivitet — som gjerne kalles fatalisme — og at denne passivitet er nøkkelen til forståelse av de sosiale og økonomiske problemer India fremdeles er bebyrdet med.

Det er selvfølgelig meget vanskelig, om ikke aldeles umulig, å verifisere en slik generaliserende påstand. Det er nesten det samme som å tro

tilbakevendende mangelsituasjon i landet. Det har i Vesten, særlig i de skandinaviske land, vært vanlig å avfeie problemet med å si at det skyldes religiøse tabuer og overbefolkning. Men dette er nok en svært overfladisk, lite nyansert og altfor ensidig forklaring. For å finne årsaken til den periodiske mangelsituasjon bør en først og fremst være oppmerksom på at den indiske bonde i altfor stor grad er prisgitt naturens luner. Hittil har det vært så at en regnet med at p. g. a. mangel på regn ville avlingen slå feil over mesteparten av India minst hvert femte år. Dernest må en studere jordbruksteknikken og den

(Forts. fra forr. side.)

Gradvis har det vokset frem et krav i landet om at det må skapes større muligheter for moderne høyere utdanning. Også dette krav kan tilfredsstilltes mere og mere i dag. Etter at en indisk skoleelev har gått gjennom folkeskolen og realskolen, noe som normalt tar 12 år, kan han prøve å bli opptatt ved et universitet. Universitetsutdannelsen i India dekker de samme fag som det undervises i ved universitetene andre steder i verden. Men i motsetning til Norge foregår også den høyere jordbruksutdanning og den tekniske utdanning ved universitetet. Hittil har det vært større søkning til de humanistiske fag, mens det er langt større behov for ingeniører og jordbruksseksperter. Selv om en forsøker å bøte på dette, er det fremdeles en skrikende mangel på realister.

India er et gammelt land. Dette gamle land er i støpeskjeen i dag. Siden 1947 har dets ledende menn og kvinner forsøkt i etablere et effektivt demokrati. En kan jo ikke vente annet enn at det tar tid før det blir helt effektivt. Demokratiet er ikke helt effektivt i de land som kan skryte av å ha vært demokratiske i mere enn 100 år. En må ha den største beundring for hvordan Indias ledende menn og kvinner kjemper for demokratiets seier på den økonomiske og sosiale front ved å arbeide for å omforme det gamle, føydale og agrikulturelle indiske samfunn til et moderne demokratisk og industrialisert samfunn. Stor fremgang har allerede vært gjort i så måte. Men landet er jo uhyre stort og problemene er så mange at man kunne ønske og håpe at fremgangen kunne fremskyndes betraktelig mere ved de rike lands større bidrag og mere generøse hjelp.

India er verdt dette, for dets egen skyld, men også for vår egen skyld. I årene som kommer vil India spille en avgjørende rolle i verdenspolitikken. Omgitt som det er på nesten alle kanter av kommunistiske land, er det viktig for verden at Indias fornyelsesprosess skjer på demokratisk grunnlag. For om det demokratiets fyrtårn India er i Asia skulle falle, kan en ta det for gitt at det ville komme til å se smått ut med demokratiet i andre deler av verden også. En burde aldri glemme at det bor nesten like mange mennesker i India som i Vest-Europa og U.S.A. tilsammen.

Men mennesket lever ikke av brød alene. Helt spesielt kunne det være og forbli Indias store oppgave ved sin

VESTÅSEN BARNE-

St. Olavs medarbeider, Bitten Sand, har besøkt Karl Borromeussøstrene i den nye barnehaven på Grav ved Eiksmarka like før advent:

Barnehaven ble åpnet tidlig i høst og har fått navnet Veståsen. Den ligger fint til mellom store trær og små, velstelte villaer, og den har vært en suksess fra første dag. I Bærum Kommune blir søstrenes arbeide allerede fremholdt som et eksempel. Karl Borromeussøstrene har lang erfaring når det gjelder slikt arbeide, de har barnehaver i Molde, Kristiansund og Hamar fra før av.

Søster Vera og søster Gjertrud viser stolt rundt. Og den er virkelig et lite paradisi både for barn og lærere. Store, lyse rom, materialet er ubehandlet tre og rød mursten. Alt er robust — men likevel vakkert. Det finnes en stor, rommelig garderobe for barna med

gode, lave benker å sitte på, et te-kjøkken til søstrene og et lite kontor. Videre et musikkrom med piano og instrumenter til skramleorkesteret og med «voksne» bord og stoler til foreldremøter.

Så en avdeling hver til de to søstrene med assistent og omkring tyve barn: Små stoler og bord og alt det som barn kan ønske seg av leker av alle slag, pedagogisk riktige leker som skal hjelpe de små fremover til neste trinn i deres utvikling, skolen. Og leker som bare er til glede og ikke har annen hensikt enn å utvikle fantasien og tilfredsstillte trangen til å skape noe selv.

eldgamle og uforgjengelige religiøse idealisme å hjelpe til å humanisere de moderne menneskers skeptiske og utmattede verden.

Dette er Indias, også det nye Indias, budskap at selv om en ikke kan dra den fysiske verdens virkelighet i tvil, som deres gamle vismenn gjorde, så står intet av det som eksisterer fast. Men sjelen kan, i likhet med den fysiske verden og dens kjemiske elementer ikke tilintetgjøres, for: «Når mitt arbeide skal være fullført i denne verden, o Kongers Konge, da skal jeg stå ene og ordløs foran deg ansikt til ansikt» (Gitanjali, 76).

NYTT ARBEIDSFELT FOR KARL BORROMEUS- SØSTRENE:

HAVE

En fembarnsmamma kan ikke la være å tenke på hva barn i dag kan få i tilskudd til vanlig oppdragelse i en slik barnehave.

— Skulle det ikke være flere barnehaver her i Bærum og andre steder?

— Så absolutt, det skulle være barnehaveplass til alle som har behov for det, svarer søster Vera. — Selv en villahave er ikke nok tumleplass for et barn, det har blant annet behov for å omgås med jevngamle under kyndig veiledning. En alminnelig flerbarnsfamilie kan ikke klare å gi barna muligheter til den variasjon i leken som de får i barnehaven.

De to hollandske søstrene er begge utdannet som barnehavelærere. Søster Gjertrud fikk sin utdannelse i Holland, søster Vera har gått på Barnevernsakademiet i Oslo.

— Skaper det noen konflikter at dere er katolikker og 90 prosent av barna er protestanter?

De mener ikke det, svarer de. De har såpass lang erfaring at de har funnet frem til et felles kristent sprog når de snakker om religion med barna. De ber en vanlig norsk morgenbønn med de små når de kommer og ellers forteller de om skapelseshistorien i sammenheng med noe de leser eller snakker om. Forberedelsene til de store kirkelige høytider foregår på den måten enhver kristen barnehavelærerinne ville gjøre det.

Ute har barna en fin lekeplass i betryggende avstand fra den store

trafikken: store sandkasser, klatrestativer, plener å løpe på. Andre ting kommer senere.

Som sagt — et paradys av en barnehave.

SKANDINAVISK ØKUMENISK SENTRUM

Det skandinaviske økumeniske sentrum i Assisi har flyttet inn i nytt hus — og tar imot gjester, gjerne allerede denne julehelgen.

Efter et par år under vanskelige forhold, får senteret nå rådighet over en stor og velegnet bygning med noenogtredve værelser, nesten alle med altan, sovesal for ungdom, lokaler til samvær og møter samt egen kirke. Huset ligger rett utenfor bymuren med storslått utsikt. Til huset hører enn videre en stor have, vingård, fotball- og tennisbaner og svømmebasseng — det gjør stedet spesielt velegnet som samlingssted for unge.

Den nye adressen blir Centro Eucumenico di Assisi Salesianum — 06081 Assisi.

BLIKK på TIDEN

TUNG I SLAGET

■ Vi lever i en utålmodig tid. I dag lirker en ikke med lempe, selv ikke der hvor det kunne føre frem. En slår — så det singler i porselenen. Så får en se.

I «Dagbladet» har forfatteren Arne Skouen, som er en sint og energisk forkjemper for de ånds- og evnesvakes sak, gjort det månelyst. Fortvilelse over offentlig sendretthet når det gjelder å utbygge de nødvendige hjelpe- og verne-institusjoner får ham til å gå amok. Så hagler slagene ikke bare over departementalt sommel og søvniq opinion, men også over de mennesker som frivillig og velmenende søker å avbøte det offentliges forsømmelser, overfor vergeløse medmennesker hvis rettigheter ikke blir godt nok tatt vare på. Det kan synes dypt urettferdig, og fremført med Skouens hvitfrosne sarkasme rammer det så det kjennes, når «basar-damene» med «krabbe-afteuer» til veldedige formål får sitt pass påskrevet.

Ja — jo. Men.

Er det vel betenkt å ta ut sitt maktesløse sinne på dem som forsøker å gjøre i hvert fall noe? Å tolke deres veldedighet som prestisjefjag og samvittighetspleie? Å beskrive deres innsats som farlige puter under armene på søvndrukne myndigheter?

Arne Skouen har fått den motbør han måtte vente og delvis fortjener. Der er også mye ydmykhet, varme og humanitet

Arne Skouen — med hvitfrossen sarkasme.

i dette frivillige arbeide. «Veldedighet» er plutselig blitt et kompromittert fy-ord, men det kommer jo altså av å gjøre vel, i en situasjon hvor alternativet dessverre altfor ofte er å gjøre intet, eller for lite. Begynner reformen med utskjellingen og mistenkeliggjørelsen av de få som handler?

Som Skouens velskrevne, men syrlige prosa arter seg (ham skal ellers mye tilgis!), er det vel fåfengt å minne om en faktor som trolig gjør ham rasende: Vi vil — og bør — alltid trenge «veldedigheten». Ikke som sjelepleie for de veldedige. Ikke som alibi for forsømmelige myndigheter. Men som uttrykk for menneskelighet — et ganske nødvendig supplement til de offentlige bevilgninger som bør innløpe over diverse giro-numre. I den lille som i den store sosiale sammenheng forblir det nemlig sant: «Barmhjertigheten» blir ganske visst avskyelig, når den skal tjene som forkle for urettferdigheten. Men vi trenger den, i tillegg til rettferdigheten. For i den taler hjertet og det menneskelige brorskap.

LITTERATUR

■ Avdeling for litterær smak og menneskelig saklighet:

«Enkelte av diktene har en tendens så tiltalende at man av den grunn kan bære over med både skrikende rimnød og andre tvilsomme trekk. Dette gjelder f. eks. Gabriel Scotts «Min Kirke», som ikke bare dreier seg om det strålende tempel der dikteren finner Gud i hvert lite strå, men også om det land der «hver anden mand er en lægprædikant og hykleriet det troens pant, som aabner himmerigs dører».

(Dr. philos Philip Houm i en omtale av en diktsamling i «Dagbladet» 28. november.)

Doktoren er en fin litteraturkjenner. Men mon han ikke bør finslipe sine efter hvert noe stumpe instrumenter når det gjelder norsk kristenliv? Gabriel Scotts gamle syreoverskudd kunne i en slik sammenheng passert hvis det i det minste var godt formulert — også urettferdigheter kan bli udødelige. Her blir de bare pinlige.

JULEN SOM BLE VEKK

■ Hvert år har vi det samme: «Julen» begynner i november. Det sørger handelstanden for. Her er visst en ubotelig interesse-motsetning mellom kirkeår og omsetning: Handelen skal «fordeles». Fortsetter velstandsøkningen, får vi vel snart julehandelens åpning like efter St. Hans.

I «Morgenbladet» (19. november) reflekterer Johs Bruce betimelig over kommersialiseringen av noe som opprinnelig hadde en annen mening enn kjøp og salg. Han har mottatt en «jule-brosjyre» fra et stormagasin. Reklamemannen bak denne trykksak befinner seg visst så fjernt fra barnelærdommen at det nærmer seg bevisstløshet — så avkristnet er vel ikke Norge ennå:

«På en av de første sider ser vi også hva dette magasinet forbinder med julen. Vi gleder oss, står det så vakkert, og det er ikke bare de små som gleder seg, vi gjør det vi voksne også. Fint, hva gleder vi oss så til og hvorfor? Jo da, til å være sammen, til å være glade, pakke fine pakker, bake kaker, kort sagt lage kos for hverandre.

Og så kommer det da: Ja, for det er det som er jul. Vi finner noen vakre ord til om at vi har vært sammen et helt år. Ikke alltid har vi vært like hyggelige og blide, får vi høre, men nå til jul skal vi hygge for hverandre.

Spent blir vi over til neste side, nå må vel meningen med det hele komme.

Men nei, det er ikke mer, det er det hele.

Ja, ja, så tomt og intetsigende kan det altså bli. Vi trodde jo i vår uvidenhet at det var noe mer vi, at julen hadde en forbindelse med et julebudskap, med en begivenhet som fant sted for snart 2000 år siden.

Men nei: Lage kos for hverandre, det er det som er julen. Hvor tomt kan egentlig enkelte menneskesinn bli?»

Han kan så spørre.

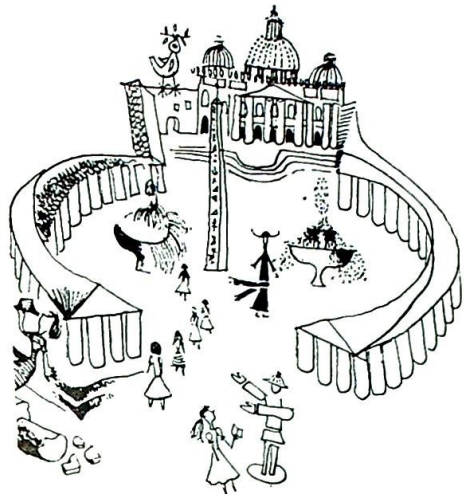
ROMA—OSLO

■ Redaktørene i norsk presse vet det godt: Utenriks-korrespondenter er dyre saker. Bare et par-tre Oslo-aviser kan holde seg med slikt, og da bare på storpoltikkens brennpunkter. Roma hører ikke til dem. Derav omtrentligheten i Romareportasjene i norsk presse. «Arbeiderbladet»s Carsten Middelthun skriver gjerne godt om italiensk innenrikspolitikk — her er han «gammel romer». Ikke fullt så godt går det med de vatikanske nyheter. Dem henter han visst ikke på åstedet, men fra den romerske presse, som gjerne har så mange slags svin på skogen, så dét kommer han ikke alltid like godt fra. Vi bebreider ham ikke for meget. Vatikanet har sitt pressebyrå. Med ved selvsyn vet vi at det kunne vært bedre ledet. Pave Paul sa forøvrig nylig det samme.

Andre aviser faller tilbake på «privat-korrespondenter» fra den Hellige Stad. Det må bli enda mer tilfeldig. Personlige kjepphester kan ta luven fra informasjonene — sviaktende

kjennskap til den katolske kirke hjelper godt til. En fin unn- tagelse er «Aftenposten»s Theo Findahl — han begriper mon- signorenes prosa. Fjernere fra virkeligheten står «Dagbladet»s Helge Rabben.

Med interesse leser vi nå allikevel hans beretning om stat og kirke i Italia (12. november). Lateran-avtalen av 1929 etab- lerte ikke bare Vatikanet som fristat, midt i den italienske hovedstad. Den var også et konkordat, av temmelig gammel modell. I de snart 40 årene som er forløpet siden dengang, er også Italia blitt trukket inn i den europeiske sekulariserings-

prosessen, og endel traktat-festede «rettigheter» for kirken fortøner seg etter hvert som en smule overvektige. I italiensk politikk begynner en å sette spørsmålstejn ved dem. Ikke nødvendigvis ut fra «kommunisme» og kirke-fiendtlighet, men i erkjennelsen av at det finnes ikke i dag «kristne» land og nasjoner, og at det er bedre for begge parter å se kirke og stat *overfor* hverandre, enn *infiltrert* i hverandre.

Monsignorene er visst for en stor del fremmede for en slik tankegang, og fører foreløpig en seig forsvarskamp for para- grafer som neppe er meget levedyktige. Det minner — fjernt — om hva enkelte statskirkelige norske geistlige tenker om kristendommens stilling i vårt eget land.

Straks etter siste krig skrev en pariser-prest, Abbé Godin en realistisk bok som het «Frankrike — et misjonsland». Det sved i mange kristelige sinn å se en gammel «kristen» nasjon betegnet på den måten. Men det førte til adskillig fruktbar nytenkning. Endelig kunne en samle kreftene om *gjenkrist- ningen*. Den bør bli norske kristnes linje. Og den bør bli itali- enernes. Ikke konvensjonell masse-kristendom, men klare linjer og levende misjon. Selv pavens egen by og eget land trenger så menn i dag sårt til dét.

SOVEBYEN

■ Revolusjon i skolen? De fleste av oss ynker oss. Vår moderne livsform er over-politisert, og tiden er en gullalder for demagoger. Skolebarna (hvorav noen nærmer seg de tyvel) bør få være i fred, skolen må være nøytral politisk sett. Prin- sippet er godt.

Det er bare vanskelig å etterleve, over geografi- og historie- bøker som ofte ligger en smule på siden av sannheten, og legger an på å søvndysse unge samvittigheter som burde opp- røres.

På Manglerud Ungdomsskole har de hatt adskillig bråk med de unge. Rektor og foreldre er lut lei av opprør, så meget mer som det synes stimulert utenfra, av folk som gjerne gjør poli- tikere av tenåringer. Sovebyen reagerer mot politisk pro- paganda i skolen — det kan en vanskelig fortenke den i. synes tydeligvis at han i dette tilfelle må minne om den andre.

Men alle saker har to sider. Universitetslektor Kjell *Skyllstad* synes tydeligvis at han i dette tilfelle må minne om andre. I «Dagbladet» (19. november) slår han til lyd for litt eftertanke og lydørhet for hva de unge har på hjertet. Han siterer «de langhåretes» undergrunnsavis «Vibra», med pedagogens mar- gin for verbale ytterligheter hos uferdige mennesker, men også med øret på stilk:

«I en verden på randen av total utslettelse, som et resultat av en destruktiv materialistisk vitenskap, — en verden der ideologier og politisk fanatisme på begge fløyer får mennesker til å overbevise hverandre ved hjelp av masse-mord, gass og tortur, — en verden der fengslene er overfylte mens snipp- kjolediplomatene prater humanisme, — en verden som dag for dag nærmer seg det totale hjernediktatur og 1984, påskyndet av pengeavisene og forflatningsorganene, — en verden fylt av mennesker som er hjelpeløst fanget i trappetrinnsamfunnets meningsløse nødvendighet, lullet inn i en innbilt trygghet av råtne politikere, — en verden i sinnssyk dødsdans om plast- guden og gullkalven, — en verden som sender satelitter til månen mens menneskesinnet råtner opp innenfra — i en slik verden har det i de siste åra dukket opp en strømning, en bevegelse blant unge mennesker over nesten hele verden, et samlet forsøk på å få hodet opp av møkka.

Denne vare, men derfor ukontrollerbare bevegelse har ingen ledere, ingen ideologer. Det som først og fremst samler oss er en radikal reaksjon mot alle førere. Vi ønsker ikke å for- andre det etablerte samfunn, men å overleve det. Vi tror ikke på forandringen av mennesker som har overlevd to verdens- kriger og fremdeles snakker om våpnenes nødvendighet. Vi tror på mennesker som lever nå, i dag... Vi vil ikke angripe politikere eller generaler. Mennesker som allerede har solgt sjela si lar seg ikke påvirke...

Vi vil henvende oss til alle som er innstilt på å overleve konsumsamfunnet, — et samfunn som råtner mer og mer opp foran øynene til den klarsynte.»

Universitetslektor *Skyllstad* kommenterer:

«Slik taler tenåringen i dag, på Manglerud, Tveita og Røa. De har allerede gitt oss opp, alle oss voksne forståelsepåere og moralprofeter. Men det kan komme en tid da vi trenger unge mennesker med overbevisningens reising og ikke auto- ritetsdyrkelsens krumrygg, og da kan det være for seint.

«Ro og orden er gjenopprettet» — men det kan bli en dyre- kjøpt ro for alle parter. Sov godt, Manglerud, — men husk, du vil ikke våkne til en god dag.»

Det finnes visst ikke seierherrer i den sinte debatten han har utløst. Alle har rett — og alle risikerer å ta tragisk feil, dersom det er en bedre fremtid det gjelder.

Frater Candidus.

Den klarsynte (?) seier?

WILSES

I det fine billedverket «Det var i de gode, gamle dager» som foreligger til jul i år, kan vi følge mesterfotografen A. B. Wilse på en torvdag i Risør i 1902 eller stå klar til «ferdags» på en skysstasjon på Vestlandet ti år tidligere. Vi kan møte rallare på anleggene oppover i landet, hilse på fire karer på utror under Lofotfisket, bese den flotte «omnibussen» som ble satt inn i rute mellom Fredrikshald og Tistedalen i forrige århundre og gå til kirke en regnvørsøndag i Hardanger. Vi er tilbake i det som forlaget Grøndahl & Søn med en viss stolt rett betegner som *Wilses Norge*. Ikke uten grunn er boken omtalt i sterkt rosende ordlag både i aviser og fjernsyn og til og med nevnt som en førsteklases skolebok for de unge.

En sjarmerende del av billedstoffet utgjør møtet med *Wilses kvinner*, enten det er «kongsdøtre», ungpiker ved siden av underlige automobiler, dristige skidamer eller rynkete, gamle koner:

Den fagre «kongsdatteren» i berget det blå (til v.) er Anna Sætre fra Stor-Elvdal i Hedmark. Store skoger og god jord gjorde dette til en mektig bygd omkring 1890, det fortelles at det til og med var en millionær der på den tiden. (Både han og de fleste av kaksene i bygda var frisinne venstremenn.) «Kongsdøtre» tenkte lite på politikk — de fikk ikke alminnelig stemmerett før i 1913, men hemmelighetsfulle og lokkende var de for enhver askeladd likevel.

Skiløperbildet er tatt av gjester på

NY TEOLOGISK KOMMISSJON I ROMA

Ifølge Catholic Herald skal det i Roma nedsettes en egen teologisk kommisjon som skal behandle de nåværende læremessige uoverensstemmelser i den katolske kirke. Kommisjonen skal også drøfte en revidering av de gjeldende forskrifter for bispesynoden.

KONGSDØTRE

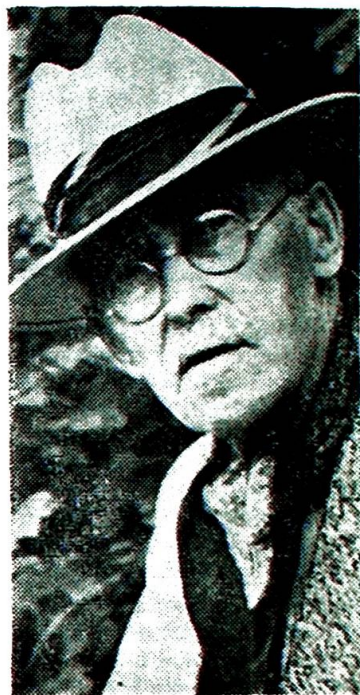
Fefor «sanatorium» i året 1909. Det var i de dager man betalte fem-seks kroner døgnet for kost og losji på et høyfjellshotell, «de gode, gamle dager».

Og så mellom dem: en av tidens tenåringer med hånden på et fartsvidunder.

I kjelleren på Norsk Folkemuseum fyller Wilses arkivalbum et helt rom. Det er et kulturhistorisk skattkammer, en billedsamling det ikke finnes maken til i dette land. — På mange måter må Wilse ha vært forut for sin tid. Han er vår første moderne fotograf, han så hva som var særegent i tiden, og brukte sitt 10 kg. tunge kamera til å forevige både det

nye som kom og det gamle som var i ferd med å forsvinne. Antagelig har ingen annen kamerakunstner bereist landet mer systematisk enn Wilse gjorde det i første halvdel av dette århundre. Han var fast engasjert som fotograf på turistskipene nordover, besøkte Nordkapp 36 ganger og var Aftenpostens korrespondent på Svalbard.

Wilse fotograferte Lofotfisket mens fembøringen ennå var et vanlig syn, han opplevet bilismens barndom og fulgte med åpningstoget på Bergsbanen. Han fotograferte de fleste av tidens store kulturpersonligheter, og hadde man i Norge hatt betegnelsen kongelig hoff-fotograf ville han sikkert fått den. Det rare er at Wilse

er mest kjent for sine landskapsfotografier, og de er vakre nok. Men denne boken viser at han kanskje fremfor alt var opptatt av menneskene, især av det gamle samfunnet. Wilses interesse for fortiden har kanskje også vært årsak til at han sikret seg retten til svensken Axel Lindahls ypperlige Norgesbilder fra 1880—90 årene. En del av Lindahls bilder er derfor tatt med i denne boken, som billedmessig dekker hele perioden fra slutten av det forrige århundre frem til tiden omkring 1914.

Bokens første avdeling er en samling «nærbilder» av menneskene i det gamle samfunnet: Bonden, gardjenta, skyssguten og kramkaren, for bare å nevne noen. Derefter følger en skildring i tekst og bilder av livet i de gode, gamle dager: Jordbruk og skogbruk, jakt og fiske, sjøfart og kommunikasjoner. Her er også en skildring av begivenhetene som førte frem til 1905, kroningen i 1906 og utviklingen frem mot det moderne industrisamfunnet.

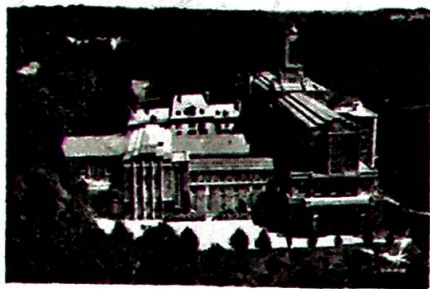
Turisttrafikkens betydning for næringslivet er ikke av ny dato. Det forstår vi når vi følger Wilse rundt kysten fra Sørlandet til Nordkapp og Spitsbergen. Her er mange glimt fra en svunnen tid, fra små samfunn i by og bygd og idyller som stort sett er forsvunnet. Her er også bilder fra tidens sport og friluftsliv, ski, seiling og billop.

(Forts. n. side.)

BØRGE RUDBECK:

LE SAULCHOIR

Da jeg i februar 1954 var blevet optaget i den katolske kirke fik jeg et varmt brev fra François Mauriac, der blandt andet skrev:

«De er kommet ind i kirken ad den rigtige dør, og døren er blevet åbnet for Dem af Kristi forfulgte disciple...»

Den rigtige dør var dominikanernes kloster-universitet ved Paris, Le Saulchoir; de forfulgte disciple var de franske dominikanere, de bedste af dem; og forfølgerne var visse elementer i den daværende romerske kurie, der endda truede med at lukke Le Saulchoir.

Da denne trussel blev offentlig, var det samme Mauriac, der i det konservative «Le Figaro» skrev en artikel, der er gået over i kirkehistorien: «At lukke Le Saulchoir vil være en handling på linie med at jævne en af vore katedraler med jorden...»

Det var især en af Le Saulchoirs professorer, den nu verdensberømte teolog og økumeniske profet Yves Congar, der dengang forfulgtes. Han blev endda udvist af sin franske ordensprovins og måtte tage ophold i England. Jeg husker endnu den dag, udvisningen forkyndtes, og Yves Congar uden et ord akcepterede.

I dag har Congars ideer sejret i kirken. Under konciliet var han den

mest ansete og indflydelsesrige af de teologiske eksperter, og den ny grundlov om kirken (Lumen gentium) følger helt Congars lære: kirken er i tredje række en institution, den er først et mysterium og først gudsfolket, menigheden, inklusive hierarkiet.

Da jeg under min seneste samtale med Paul VI (maj 1968) fortalte ham, at Yves Congar nu var vendt tilbage til sit Saulchoir, gentog paven to gange med eftertænkning beundring navnet Le Saulchoir, inden han bad mig overbringe Congar en personlig hilsen og en personlig gave. For den, der havde oplevet forfølgelsen i 1954, måtte det være et historisk øjeblik. Vi kan, også i 1968, glæde os over, at Congars skæbne er symptomatisk for dem, der forfølges fordi Helligånden lader dem se kirkens fremtid, og fordi de siger, hvad de ser.

Ved den daglige nadverforsamling på Le Saulchoir er Yves Congar nu med blandt concelebranterne. Han sidder i en rullestol, der køres frem foran nadverbordet de dage, det er ham, der kommenterer Evangeliet for os (endnu er vi ikke nået frem til at samtale afløser prædiken, således som jeg har oplevet det i italienske klostre). Og trods sin sygdom arbejder han på bøger og artikler fra 7 morgen til 22 aften. Han er ikke kardinal; men han er Yves Congar, gennem mange år det gyldige udtryk for det Le Saulchoir, der er et af åndens høje steder på jorden.

Et af de steder, hvor dét, vi kalder ånden fra konciliet, eksisterede længe inden Angelo Roncalli var blevet Johannes XXIII. Et af de steder, hvor man i dag, således som det var koncilfædrenes hensigt, fortsætter dét konciliet begyndte.

De utålmodige, det gælder især hollænderne, men også de unge tyske dominikanere, siger, at det går for langsomt på Le Saulchoir. Integristerne og de reaktionære synes, at det går for hurtigt. Jeg for min del tror, at Le Saulchoir, uden hvilket konciliet aldrig ville være blevet dét, det blev, i dag er ved at finde den vej, ad hvilken der kan fortsættes fremad. Man undgår både de altfor pludselige og iøjnefaldende brud med fortidens fejl, og den sentimentale hægen om dét, der ikke kan tale til vor tids mennesker.

Le Saulchoir er et kloster; et pontifikalt universitet med filosofisk og teologisk fakultet; og et bibliotek på henved en kvart million bind. Kommuniteten består af omkring 150 brødre, af hvilke ca. halvdelen er præstestuderende, resten professorer, forskere, liturger, forfattere, journalister, prædikanter. Ganske enkelte «lægbrødre», men lægbrøderinstitutionen er sikkert ved at forsvinde. Den dag er næppe fjern, da der kun findes én slags dominikanere, de fleste med en intellektuel gerning, måske et erhverv, men næppe alle præster. Fremtidens apostle må kunne benytte massemedierne, og må forme deres apostolat på en sådan måde, at det akcepteres af disse massemedier, og af massemediernes brugere.

Som andre klostre har Le Saulchoir en prior, det er Thomas-forskeren Pierre de Contenson, og et konventualråd, begge parate til at lytte til og tage hensyn til, hvad hvert enkelt medlem af fællesskabet måtte mene. Universitetet ledes af en rektor (der ligesom de fleste professorer, er dus med studenterne), en vicerektor og en forstander for studentatet. Rektoren, Jean Pierre Jossua, hvis bøger også kendes i Skandinavien, er tiltrådt i år. Han er 38. Hans to hjælpere er henholdsvis 36 og 30. Studenterne deltager direkte i planlægning og ledelse af universitetets undervisning.

Ud fra den betragtning, at man ikke kan have nært kendskab til alle i en kommunitet på 150 medlemmer, er studentatet efter studenternes ønske inddelt i grupper på 10–12 medlemmer, der holder fælles møder, drøftelser, søger samlet kontakt med mennesker udenfor klostret, over en vis gensidig kontrol, efter husets, og kirkens, princip: frihed under ansvar.

«Katederforelæsninger» er i vid udstrækning afløst af seminar-drøftelser, hvor små grupper sammen med professoren sidder rundt om et bord og taler om tingene. Der er studenter fra en halv snes forskellige lande, også fra Skandinavien, og det kan godt hælde, at udlændinge i begyndelsen kan have vanskeligt ved at følge med. Den franske studentereksamen er anderledes vanskelig end for eksempel den danske. Gymnasieuddannelsen kan være næsten universitetsagtig, og adskillige franske domi-

(Forts. fra forr. side.)

«Det var i de gode, gamle dager» er ikke bare et verk som vil vekke gjenkjennelsens glede hos den eldre generasjon. Det er også en bok som forteller hva utvikling koster. På veien mot et samfunn som stadig blir mer utbygget og velorganisert, og som ubønnhørlig krever mer og mer effektivitet for å tilpasses våre egne krav, kan det ikke unngås at vi samtidig taper noe. Wilses bilder forteller bedre enn ord hva vi mister, og hvorfor vi trenger både naturvern og kulturvern. Teksten i boken bygger i stor utstrekning på sitater fra samtidige reise- og folkelivsskildringer. Redaksjon og layout er ved Finn P. Nyquist.

VISER VEIEN

nikanere har iøvrigt taget universitetseksamen inden de indtræder i ordenen.

Nogle av Le Saulchoirs studerende gennemfører parallelt med deres teologiske uddannelse et fagstudium ved et andet universitet, for eksempel det nærliggende Sorbonne. Det var derfor naturligt, at dominikanere, præster og studenter, (ligesom franciskanere, jesuitter og sekularpræster), deltog aktivt i forårets maj-revolution, som de var med til at gøre til dét, den først og fremmest var: en åndelig vækkelse.

Er *aktion*, ofte i fortroppen, dominikanernes særkende, så får denne aktion, denne effektivitet, sin styrke, sin dybde via kontemplation og bøn.

Le Saulchoirs liturgi på modersmålet er, tror jeg, noget af det lodigste, der er skabt i årene efter den lykkelige liturgireform. Man har her ganske særlige betingelser: et meget stort antal af studenterne har gode stemmer; huset råder over nogle af Europas bedste liturgi-eksperter; og

man har først og fremmest den unge ildhu, den vilje og den fremtidsstro (man kunne også sige: den tro, det håb og den kærlighed), der er nødvendige forudsætninger for at skabe noget gyldigt. Dygtige kantorer leder et flerstemmigt kor, der altid er i funktion om søndager, og desuden to à tre gange i ugen løb.

Man skulle skabe en helt ny liturgi, der var ingen fransk tradition at bygge på. Og man har gjort det på en måde, der for dem, der har det privilegium at bo på Le Saulchoir, er en daglig lykke, for den tilrejsende, og der kommer mange, fra mange lande, en sjælden oplevelse: det kan altså lade sig gøre. Bach, der altid har været dyrket i Frankrig, anvendes undertiden til visse salmemelodier. Men mest samtidig franske komponister. Og det hænder også, at en melodi eller en tekst blot er signeret: *Le Saulchoir*.

Inden forelæsningerne begynder har vi kl. 7,25 morgenbøn, Laudes, altid sunget, og for mig den mest bevægende af dagens gudstjenester.

Nadverforsamlingen, liturgiens og dagens højdepunkt, fejres om søndagen kl. 10,30, om hverdagen ved middagstid. Om søndagen er kirken fyldt, og en kantor indøver inden højtiden sange, salmer og akklamationer med dem, der er kommet langvejs fra for at fejre nadver med Le Saulchoir. Fadervor, i den oversættelse, der er fælles for protestanter, ortodokse og katolikker, synges som regel på Rimsky-Korsakovs overvældende melodi. Her er virkelig tale om alles deltagelse i celebrationen.

Mens formiddagstimerne som regel optages af (tre) forelæsninger eller seminar-drøftelser, er eftermiddag og aften i almindelighed viet studier på værelserne (de unge bruger ikke mere ordet «celle»), eller de samtaler, der er af så væsentlig betydning for den menneskelige udvikling. Klostret har et stort hotellerie, og der er altid god kontakt mellem kommuniteten og dens gæster. Mange gæster spiser i refektoriet, hvor man også ved særlige lejligheder modtager kvindelige gæster. Den, der vil øve et apostolat blandt vor tids mennesker, må være i stadig kontakt med disse mennesker, uden fordom sætte sig ind i deres tankegang, lære at tale nutidsmenneskets højst upræstelige, men ikke spor ukristelige sprog.

Aftenbønnen (Vesper) er kl. 19,30, også altid sunget. Det franske *Magnificat* er meget smukt, men det overgås af det franske *Benedictus* ved morgenbønnen.

Man har ikke villet skabe et fransk kompletorium, da det kan formodes, at dette officium snart forsvinder. Denne bøn siges altså på latin, og det virker meget besynderligt. Matutin bedes på fransk.

Mellem klokken 22 og 23 lørdag aften og aftenen foran de store heligdage, indledes højtiden af en specielt komponeret vigilie, der undertiden er et pønitense-samvær, hvor de fleste af kommunitetens medlemmer skrifter. Disse vigilier bidrager væsentligt til at fasttomre broderskabsfølelsen.

Der findes andre universiteter, hvor ung ildhu studerer under vejledning af højtbegavede, undertiden profetiske og nyskabende teologer. Der findes andre klostre, hvor man efter liturgireformen søger at skabe en gyldig liturgi, en liturgi, i hvilken nutidsmennesker kan deltage. Der findes andre klostre, hvor man søger det Absolutte i bøn og kontemplation og samvær. Der findes

(Forts. neste side)

I mange klostre søger man mot en liturgi som nutidsmennesker kan delta i — billedet er fra dominikanerklosteret i Walkerberg i Tyskland. Børge Rudbeck beretter i ovenstående artikel om hvordan Le Saulchoir forsøger å løse problemet.

HVEM TRENGER EN INN-

I en uke hadde aviser hopet seg opp foran døren til den gamle dames hybel. Naboene begynte å snakke om det. Politiet ble varslet og døren brutt opp. De fant henne liggende foran sengen, død i minst tre dager, sa doktoren. På bordet lå en dagbok, hver dag i et par uker sto den samme setningen nedskrevet: I dag ingen på besøk, i dag ingen på besøk. Visste da ingen lenger hvor hun bodde? Visste ingen at hun var gammel og skrøpelig? Bodde det ikke førti, femti andre mennesker i samme blokk og flere hundre i samme gate? Tusener i samme by?

Men det var bare en liten avisnotis, klemt mellom store overskrifter om krig, streik og julebord.

Igjen et tilfeldig avisutklipp av nyere dato: «60 enslige eldre funnet døde i år.» Hittil i år har politiet funnet 60 gamle mennesker liggende døde i sine hjem, enten i trygdeleiligheter eller i private hjem. Det hender ikke sjelden at politiet også i siste liten redder gamle syke. I noen tilfeller har man funnet dem bevisstløse i stuen eller på kjøkkenet. Andre lå hjelpesløse ved full bevissthet og med store smerter, ute av stand til å klare seg selv. Når man etter mye strev klarer å finne frem til slektninger, avsløres ofte rystende forhold. Ofte hører vi: Nei, lever hun fremdeles? Vi har ikke sett henne på år og dag. Eller: Er han død? Vi var ikke sikre på hvordan han ville greie seg.

Ja, vi følte oss så trygge og sikre med våre store aldershjem, våre pleiehjem og trygdeleiligheter. Vi treffer

(Forts. fra forrige side)

andre kristne kommuniteter, hvor man vågent søker at forstå og samarbejde med de andre kirker, de andre religioner, og med dem, der ikke har modtaget troens gave. Der findes andre ordner, hvor man søker at følge Evangeliets og koncilets linie, hvor man arbejder på at rense kirkenes ansigt, så at det ikke er en skjerm for Guds åsyn. Men jeg véd ikke noget andet sted, hvor alt dette er samlet. Det er en ufortjent lykke at få lov at delta i dette katolske kloster-universitets levende, evangeliske forkyndelse af Kristus.

Børge Rudbeck.

sykepleiersker, menighetssøstre eller slumsøstre i byen. Vi har alle hørt om alderstrygd og livsforsikringer. Staten har ordnet alt så godt for oss. Vi kan sove rolig, vi betaler jo skatt og samfunnet sørger for de som trenger hjelp. Slike små avisklipp virker likevel litt foruroligere. Klaffer det da allikevel ikke så fint som vi hadde trodd? Ligger det da allikevel i våre moderne byer dag etter dag folk til sengs uten at en lager mat til dem eller gjør rent. Ligger de alene i en fryktelig ensomhet? Men hvis dette er sant da må kommunen og staten gjøre noe. Man må skrive om det i avisen eller vise det på fjernsyn. Det er en skam at intet blir gjort med disse tingene.

Vi liker ikke å tenke på slike ting. Vi liker heller ikke å høre evangeliet om verdens siste dag. Men disse avisklippene beretter på samme måte som evangeliet om Herrens gjenkomst at det ikke alltid hjelper med trygdeleiligheter og aldershjem. Hva nytter det på verdens siste dag med et atom-bombesikkert tilfluktsrom? Hva nytter det med all verdens sosiale tiltak når ingen vil oppdage at en er syk og forlatt eller døende? Avspiller ikke

hver dag dommedagens redsler seg for noen av våre medmennesker i samme hus, samme gate, samme by? Viser det seg ikke for disse mennesker hver dag på nytt falske profeter og falske kristuser. Folk som sier at de er glad i en, men ikke viser det, at de skal komme på besøk, men ikke viser seg allikevel. Føler vi ikke allesammen at vår uro over slike situasjoner bare kan løses med et annet avsnitt i Evangeliet som lærer oss at vår eneste redning på verdens siste dag og vår eneste løsning for avisenes skremmende opplysninger er at vi virkelig en gang begynner å leve som medmennesker i praksis.

Da apostlene spurte en gang om verdens siste dag, svarte Kristus: Til de på høyre side vil jeg si: Kom inn i riket for: Jeg var sulten og du ga meg mat, jeg var syk og du besøkte meg. Bare en god samvittighet på dette punkt kan ta fra oss vår uro og gi en virkelig løsning for dagens sosiale problemer.

I vår egen menighet har vi noe som vi kaller *Fransiskushjelpen*. Telefonen der ringer ustanselig om formiddagen og hver samtale beviser at kommunens sosiale forsyninger allike-

EN SKAPENDE TENKER

I 1959 utga Egil A. Wyller, filosof av legning, kunstner av form, sin første dyptpløyende bok om dikteren Olaf Bulls tidserfaring. Samme året fulgte hans fast komponerte rekke essayer, studier og artikler av stor spennvidde «Fra Homér til Heidegger». Her var det især avhandlingen om Peer Gynt-skikkelsens dramatiske enhet som — rent erkjennelsesmessig — visste hva mannen dugde til. Nå foreligger Wyllers tredje bok «Fra tankens og troens møtested» (Grundt Tanums forlag, Oslo 1968, 262 sider) — en virkelig begivenhet i norsk og nordisk åndsliv.

Boken er delt opp i tre harmonisk komponerte avdelinger. Den første samler seg om de gamle greske tenkere — men også om den mytiske sangeren Orfeus. Den annen følger en utviklingslinje som er av vesentlig betydning for den såkalte nyplatonismens tradisjon i

antikken og middelalderen fra Plotin til Cusanus, her oversettes (selvfølgelig fra originalen!) den hl. Augustins tekst-enhet «Om evighet og tid» eller «Dionysios fra Areopagos» anropelse fra hans «forborgne lære om Gud». Kardinal Nicolaus Cusanus (kjent her i landet fra Brynildsens oversettelse «Om den skjulte Gud», i sin tid anmeldt her i bladet), er viet to avsluttende essayer.

Bokens tredje del forlater den historiske gjengivelse av stoffet til fordel for Wyllers egen, selvstendige tenkning. Den kretser — stadig fra nye synsvinkler, men fast forankret i sitt grunnemne — om forholdet mellom tanke og tro. Hør forfatterens egen bekjennelse (på side 247): «Min egen tankes forutsetning er den kristne tro. Det har ikke alltid forholdt seg slik, men det gjør det nu og fra nu av. Min posisjon blir altså å be-

(Forts. s. 392.)

BYDELSE?

vel ikke strekker til. Og stadig føles det større behov for flere frivillige hjelpere som i hvert fall vil ofre en formiddag i uken til å gå der hvor nøden er størst. Men til og med slike gode tiltak forblir utilstrekkelige hvis ikke hver i sin egen krets oppsporer de som er i nød og hjelper dem som om det skulle være en selvfølge.

Nå er vi midt i adventstiden, tiden som forteller oss hvordan Gud hjelper oss ved å sende sin egen sønn. Det er den kjærligheten som inspirerer oss til å være gode mot hverandre. Nå tenker vi på hva vi skal gi til våre kjære julaften. Men gir vi ikke ofte til dem som allerede har overflod, som egentlig ikke absolutt trenger vår hjelp. Skulle ikke Guds kjærlighet i denne tiden lære oss til å være mer oppfinnsomme overfor de som virkelig ikke har noe, de som lider eller som er forlatt. Kristus sa jo ikke: Jeg hadde mat, og de ga meg enda mer. Jeg var ikke syk, og du besøkte meg allikevel... La oss ærlig foran Gud åsyn spørre oss selv:

Hvem trenger virkelig et brev til jul? Hvem trenger virkelig besøk? Hvem trenger å bli innbudt, hvem trenger oss selv?

Skaff
St. Olav
en ny
abonnent
i 1969

Årets gavebok! KJÆRLIGHETENS EVANGELIUM

Johannets-evangelies og Johannes' 1. brev

i ny oversettelse ved Erik Gunnes

med 12 helsides gouacher av

JAKOB WEIDEMANN

Bokarkitektur ved Hermann Bongard

En begivenhet i norsk bokkunst.

Bibliofilutgave i 500 nummererte eksemplarer signert av kunstneren, kr. 250,—.

Shirting helbind 36 x 28 cm. 116 sider. Vanlig utgave med en illustrasjon signert av kunstneren, kr. 150,—.

ST. OLAV FORLAG

EN SKAPENDE - -

(Forts. fra s. 390.)

stemme innen den form for indre dialog mellom tro og tanke som finner sted på troens egen grunn.

Klarere og mer presist kan det ikke sies. Måtte mange, mange i denne sammenheng som bare prater om «dialog», få tid og *mot* til å meditere over forfatterens følgende klartskuede erkjennelse at: «en ytre dialog mellom to parter kun fyller en hensikt dersom hver av partene står i et *indre dialogisk forhold til seg selv*». Wyller prøver å gripe det han kaller «tenkende tro og troende tanke». Han er selv lutheraner, men har varme og sanne ord å si om katolisisme (side 219—220). En aldri så kort anmeldelse rekker ikke mer enn å gi et par

vurderende konklusjoner av den berikende lesning. For det første: Egil A. Wyller er ikke bare en skapende, men ofte en helt nyskapende tenker. I bunn og grunn er han en lærd *teolog*, en Gud-søker av usedvanlig åndelig renhet og kongelig stolt ydmykhet. For det annet: hans nye bok makter å gi en vidtskuende indre balanse mellom fortid og nåtid, mellom den historiske fordypelse og den aktuelle (ofte flammende) iver som i melodiske setningsrekker lyder og roper fra hans kristne erkjennelse og hans tro. Ingen, så vidt jeg kan se, her i landet har sagt dypere ting om den troende tenkning enn nettopp forfatteren av denne bok. Måtte den nå (ikke til mange) til *alle* som kjemper en beslektet, broderlig kamp som Wyller. For på stigens høydepunkt er det velsignelse for Jacob-sjeler innfor den kristne økumenikk.

Pavel Fraenkl.

LESERNE SKRIVER

Apropos «De ugifte».

Herr Redaktør.

Frater Candidus siterte i nr. 22 av St. Olav, et innlegg i «Vårt Land» av en katolikk, angående den ugifte stand hvor både sølibatet og forholdet til gifte prester ble kommentert. Jeg tror de siste linjer av dette referat må ha falt mange mennesker tungt for brystet:

«Jeg kunne kanskje tenke meg å høre messen lest av en gift prest, men det er et spørsmål om jeg ville høre ham preke, gå til skrifte for ham eller bidra noe videre til hans underhold.»

En uttalelse som denne viser en trist ensidighet og manglende respekt for andre kirkesamfunns oppfatning av prestens tjeneste. I den første tid kirken eksisterte, var både biskopens og prestens rolle en Pater Familias-rolle i den videste betydning. Det gjaldt innen hans egen familie med hustru og barn — såvel som hans stilling i menigheten. Det var ikke spørsmål om frykt for kvinnen eller seksualiteten i forbindelse med prestekallet.

Men i apostlenes dager var også sølibatet en realitet, og denne livsform tror jeg på innen kirken bare ikke som et *absolutt* i forhold til prestegjeringen. Interessant er det dessuten at der i vår tid er oppstått klostre innen protestantisk kirkeliv.

Frater Candidus skriver:

«Egentlig burde man ikke samle oppmerksomheten så mye om akkurat prestenes sølibat som tilfelle er — det er mer uproblematisk enn visst mange tror.»

Ja, er det det — kanskje for mange prester, men stort sett? Det er vel ikke uten grunn at der regelmessig i kirkens historie har oppstått en sterk tvil om den form sølibatet har i den latinske kirke. I dag er problemet igjen sterkt i forgrunnen, og jeg kan ikke forstå at det kan settes tilside ved å skyve interessen

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Bergen
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hammerfest
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	
St. Mikals Prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Hønefoss
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	
St. Magnus prestg.	
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tromsø
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	} Trondheim

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo - Tlf. 20 72 26

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11—13.

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl. 17—19.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83
Kontortid 11—13

Alle dager unntatt lørdag

LEGMANNSRÅDET OSLO KATOLSKKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 26

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs
Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

KATOLSK INFORMASJON

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

MARIKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 8. januar: Messe i St. Olavs
kirke kl. 19.
Deretter julemate i foreningslokalet.
Alle interesserte damer er velkomne.

MANNLIG HJELPEPLEIER

søker stilling.

ST. OLAV's eksp.
Akersv. 5, Oslo 1

over til legfolkets rekker og den ufri-villige ugifte stand mange av dem lever i slik frater Candidus ser ut til å mene.

Dette kan jo ikke rettes på, det *kan* derimot prestenes situasjon. Og for det annet. Det er i dag et anseelig antall prester som forlater sitt embede for å gifte seg. Jeg vil anta at de fleste gjerne ville fortsette med sin gjerning, men på grunn av kirkens lov må de gå av.

For det tredje: Hva med reformen av de store seminarer — vil ikke deres omlegning til en åpen og fri atmosfære komme til å støte på sølibatets problem? En teolog som dominikaneren E. Schillebeeckx er av denne mening, selv om, som han sier — man ikke alltid tør innrømme det.

I pave Johannes XXIII.s dagbok kan man finne noen meget åpenhjertige uttalelser om en seminarists og ung prests forhold til kvinnene; jeg vil imidlertid bare sitere noen ord han skriver etter et langt liv i kirkens tjeneste. I sitt åtte- og sekstiende år, sitter han ved sitt arbeidsbord og tenker tilbake på de mange samtaler han i ungdommen hadde hatt med sin biskop i Bergamo:

«Og om kvinnene, eller det som angår kvinnene aldri, aldri et ord, det var som om der i hele verden ikke fantes kvinner til.»

Trådene vever seg inn i hverandre, og en holdning overfor det annet kjønn som vi her får inntrykk av, må uvegerlig virke inn på kirkens offisielle kvinnesyn. Etter pave Paul VI.s omstridte ensykliska, «*Humanae Vitae*», kan det være naturlig å spørre om ikke den gode tradisjon i den katolske kirke som består i å ære morskallet, er beheftet med en statisk, teologisk form som gjør den fremmed og urealistisk for moderne mennesker.

Så til slutt tilbake til spørsmålet frater Candidus stiller angående kirkens mulighet til å hjelpe og støtte enslige mennesker av legfolkets skare som sikkert ofte er meget ensomme. Kanskje ville mulighetene til hjelp være større hvis vi hadde flere gifte prester, hjem åpne for verden og rike på den varme menneskelighet som vel flere av oss kjenner eksempler på fra prestehjem innen Den norske kirke.

Vav Bergvall.

God jul!

Bladet ST. OLAV's redaksjon ønsker alle sine venner og alle sine kritikere god jul. Vi takker også trykkeri, klisjéanstalt og ekspedisjon for knirkefritt samarbeide i 1968.

**PAVE PAULUS VI's
Trosbekjennelse**

i norsk oversettelse
kan fåes hos

P. van Beckhoven, Kongensgt.g.
Fredrikstad Tlf. 11 438
Kr. 2.— - Postgiro 707 10

ST. OLAV

NR. 1

I 1969

KOMMER

DEN 11.

JANUAR

Det er hygge i en
pakke Tiedemanns Gul
—fordi den smaker så godt!

BØKENE MED VARIG VERDI

finner De i

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo.

Bemerk vennligst åpningstidene:

Fra kl. 9—16 (Lørdager 9—14), men fra mandag 16. desember t.o.m. lille julaften har vi oppe til kl. 18. (Lørdag 21. desbr. til kl. 15.)

VELKOMMEN TIL OSS!

00-242-64

VI MÅ KLARE DETTE

Arbeidet på Mariaholm har gått jevnt fremover. Meningen var opprinnelig at det skulle ha vært ferdig i høst, men man har dels møtt en del kompliserende bygningstekniske problemer, dels vært hemmet av mangel på faglært arbeidskraft. Dessuten har man i byggeperioden funnet det både ønskelig og mulig å gå til utvidelser som vil gjøre Mariaholm til et enda mer velegnet sted enn man fra starten av hadde turdet håpe.

Store gaver har kommet inn fra utlandet og har gjort denne gledelige utvikling mulig.

Den som i dag besøker Mariaholm vil finne et anlegg som bærer preg av omhyggelig planlegging og utførelse av høyeste standard. Der blir selvsagt ingen luksus, men alt bærer preg av soliditet og det beste i norsk bygningskunst.

Selv om selve bygningsarbeidet vil bli fullført i løpet av en måneds tid eller

to, alt avhengig av værforhold osv., vil den offisielle innvielsen først finne sted til våren etter nærmere kunngjøring.

Et løft av denne størrelse ville norske katolikker ikke ha vært i stand til å ta alene. På den annen side har det vært et klart ønske om og en likeså klar utfordring til at en av bygningene, helst kapellet, skulle reises for norske midler. Det begynte med avskjedsgaven til biskop Mangers som han generøst ga videre til dette prosjekt som lå hans hjerte så nær.

Det fortsatte med innsamlingen hvor særlig de store gaver fra flere Søsterkongregasjoner brakte kapellet innen rekkevidde. Vår æresaksje-aksjon tidligere i år ga dessuten et resultat på ca. kr. 7 700.—. Dette har brakt innsamlingene for kapellet opp til ca. kr. 304 000.—.

Arbeidet på kapellet kom relativt sent i gang, og der gjenstår fremdeles en god del. Kostnadsoversiktene viser at vi fremdeles mangler omkring kr. 20 000 før

vi kan se vår norske del av prosjektet fullført. Det er selvsagt en god del penger for en relativt liten gruppe som allerede har kontribuert villig og generøst. Likevel tror vi at det både er mulig og et ønske blant norske katolikker at vi skal klare dette løftet. Vi har igjen et stort opplag av æresaksjer som ikke fant kjøpere i første omgang.

La oss finne plass til Mariaholmskapellet på vår juleliste for 1968! La en julegave gå til Mariaholm! Så kan vi med ekte glede se frem til å ha et sted hvor våre barn, våre unge, ja til og med vi selv, kan finne glede, fred og fornyelse i enkle, men vakre omgivelser i årene

BERGEN

T. Beyer

BOK- OG PAPIRHANDEL AKSJESELSKAP

Strandgt. 4 - Telefon 15020 - Bergen

BERGEN		BERGEN	
<p>1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel</p> <p>Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482</p> <p>BERGEN</p>		<p>MØHLENPRIS BAKERI</p> <p>S. Aakre</p> <p>Tlf. 11 616</p>	
 <p>Eches Farvehandel</p> <p>NYGÅRDSGT. 19</p>	<p>HOPSDAL & DAHL A/S</p> <p>Aut. Installatør, Radio- og Utstyrsforretning</p> <p>TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p>		<p>K. & J. SOLHEIM</p> <p>Kjøtt - Pålegg - Delikatesser</p> <p>Egen Pølsefabrikk</p> <p>Solheimgt. 25</p> <p>Tlf. 99 016 Bergen</p>
	<p>ERLING KRAGE A/S</p> <p>PRYD- OG BRUKSKUNST</p> <p>Bergen</p> <p>Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»</p>		
 <p>VESTA · HYGEA</p> <p>MED TANKE PÅ FREMTIDEN</p>		<p>FLYGEL - PIANO ORGELFABRIKK</p> <p><i>Jacob Knudsen</i></p> <p>Dan Hansensgt. 9</p> <hr/> <p><i>Johan M.</i></p> <p>BENZON</p> <p>A/S</p> <p>En gros - Telefon 10 106</p>	
 <p>Se vårt utvalg i RAMMER</p>		<p>DIDR. ANDERSEN & SØN A/S</p> <p>Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090</p>	

LØFTET!

fremover, et sted hvor vi også kan ønske våre trosfeller og andre interesserte gjester fra inn- og utland velkommen.

Mariaholmskomitéen har postgiro nr. 20 35 20.

*Mariaholmskomitéens
Finansutvalg.*

**LES
ST. OLAV!**

— Kongsdøtre eller ikke kongsdøtre, jeg er utslitt. Lenge før julaften. Attpå til har jeg fått et 24 siders St. Olav i postkassen . . .

SLUTTSALG

Mange gode ting til nedsatte priser.

«Concentra», Akersgaten 61
Tlf. 33 22 04

KONTINGEN FOR 1969

til bladet ST. OLAV bes vennligst betalt i januar 1969.

Et innbetalingskort blir som vanlig vedlagt nr. 1.

Med hilsen
St. Olav's eksp.

HALDEN

OTTO E. ANONSEN
BLIKKENSLAGERMESTER

Ventilasjon og Bygningsarbeid

Tlf. 3439

HALDEN

F. JØRGENSEN

Aut. rørlegger - Rørhandel

Tlf. 1844

*Halden-
firmaer*

Karl Knap ^{1/2}

Tlf. 2710

Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning
Linoleum

OSLO

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER**

Jens J. Andersen
TOYENGT. 2, Oslo

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvøi 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

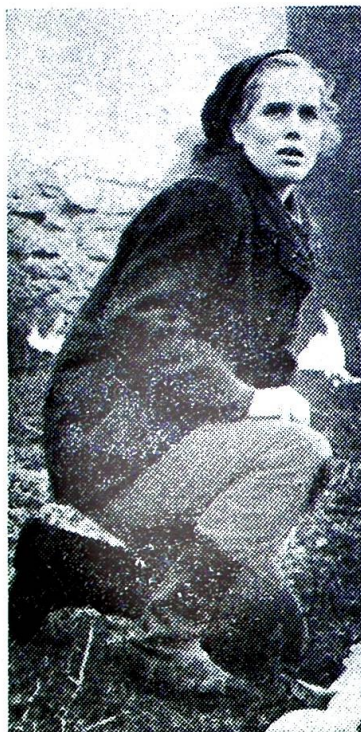
OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontigent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Ny Bergman

Jan og Eva er to mennesker som bare vil leve i fred, som bør få leve i fred. Krig ville nemlig forvandle dem. Til hva? Det er dét mester-regissøren Ingmar Bergman er ute for å vise oss i sin nye film «Skammen», og det gjør han så det svir! Begge er de musikere, men har søkt tilflukt på en avsidesliggende øy for å melde seg ut av en krig som raser inne på fastlandet. Hvilken krig? Likegyldig både for dem og oss. De har meldt seg ut av den, dyrker poteter og holder kaniner og høns. De har vært gift i syv år — da kommer gjerne en kneik eller krise. Deres krise blir selve verdenskrisen. Han (Max von Sydow) er hjertesvak, egosentrisk, overfølsom, et stort barn av et mannfolk. Hun (Liv Ullmann) har — stort sett da — det tålmod og den «moderlighet» som kunne gjøre et tålelig fungerende ekteskap ut av forholdet. I normale tider! Men plutselig er krigen over dem, og slår deres gebrekkelige verden til smadder. Angsten gjør sivilisten Jan «sterk» til bragder så nedverdiggende, at all balanse, i dem og mellom dem, svikter. Menneskelig er de døde før de som flyktninger driver hjelpeløse om i en sjekte, i en sjø tykk av soldat-lik. Da har de vært gjennom hele krigens register: Bomber og granater, brente hjem, terror og tortur, utnyttelse og overgrep. Og ingen av de svidde ruinmarkene er verre enn den de bærer inne i seg selv.

Bergmann forteller denne historien med en uvant klarhet, mindre tynget av symboler og «metafysikk» enn i tidligere filmer. Den store fotografen forneker seg ikke, som vanlig lokker han de store hemmeligheter ut av både landskap og menneskeansikt. Max von Sydow er perfektjonist også i denne rollen, hans sytende og selvmedlidende Jan, det svake menneske som ut over en viss angstgrense blir en farlig dreper, er en ypperlig prestasjon. Liv Ullmann skaper også en sterk og overbevisende skikkelse av hustruen som ønsker seg et barn, og i

LIV ULLMANN har en hovedrolle i Ingmar Bergmans «Skammen», og spiller mot MAX VON SYDOW.

stedet ser sin svake mann forvandlet til et uhyre, under presset fra krefter ingen av dem forstår, og som dreper dem begge mentalt og fysisk. I rollen som borgermester Jacobi, et lokalt maktmenneske som først bestemmer over deres skjebne, for så å falle hjelpeløs i deres hender, er Gunnar Björnstrand en diskret og farlig medspiller.

Bergmans «budskap» kan en visst, som vanlig, diskutere om. Mon det ikke i all enkelhet er dette: Sett ikke de små, de alminnelige mennesker på krigens fryktelige prøve. I fred har de en sjanse. I krig: Ingen.

Avslørt tapperhet

En helt annen slags krig er det vi møter i briten Tony Richardsons storfilm «De tapre seks hundre» (*The Charge of the Light Brigade*). Den berømte episoden fra Krimkrigen, da kremen av det britiske kavalleri red rett i døden fra de russiske kanoner ved Balaklava, på grunn av en feil-ordre, har vært filmet før. Da var det «helte-epos» — fine uniformer og lite blod. Richardsons storfilm er noe helt annet. Den inngår i den rasende «av-mytilogiering» av Imperiets minner som nå rir England. (Peter Watkins' film «Culloden», nylig vist i norsk fjernsyn, ligger i samme gate.) Det er høyt begavet pasifisme — den historiske og menneskelige virkelighet ligger vel etsteds midtveis mellom glansbildet og denne giftige karikaturen av militær stupiditet og masseforførelse.

Tony Richardson har satset på en blanding av ypperlig historisk rekonstruksjon og etsende satirisk behandling. Det er meget virkningsfullt. Slagsscenene, filmet i Tyrkia, er mesterlig gjennomført, men det er typetegning og miljøtroskap som først og fremst interesserer. Trevor Howard fremstiller Lord Cardigan, kavallerisjefen, som en utstudert gentlemansbølle og Sir John Gielgud er en ironisk utlevert og halvt senil Lord Raglan — en katastrofal «øverstkommanderende». Vel moderne i type og spillestil er nok David Hemmings som kaptein Nolan, offiseren som gjennomskuet tabben, og både visste og sa, at det var dumhet, forsømmelser og udugelighet som hadde ført 600 mann i døden. Richardsons «build-up» er utleveringen av et nådeløst klassesamfunn og dets evne til å kle harde standsinteresser i patriotisk klingklang for massene. Var det virkelig slik? Det var blant annet slik. Og det er ille nok.

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M., Bitten Sand, Gunnar Magnus og Jan Cato Mollestad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.